

Verksamhetsberättelse 2019

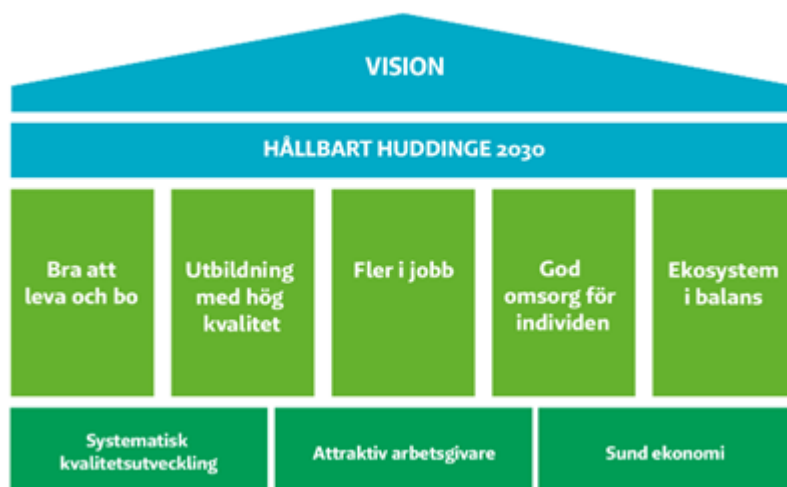
Klimat- och stadsmiljönämnden

Innehållsförteckning

Huddinges vision och mål.....	3
Kriterier för måluppfyllelse	4
Sammanfattning av årets resultat	5
Sammanvägd måluppfyllelse	5
Förbättringsområden	5
Årets händelser	5
Mål och resultat.....	6
Bra att leva och bo.....	6
Fler i jobb	15
Ekosystem i balans.....	17
Systematisk kvalitetsutveckling	26
Attraktiv arbetsgivare	30
Sund ekonomi.....	37
Sund ekonomi - budgetåret.....	38
Plan för internkontroll.....	42
Sammanfattning av nämndens internkontrollarbete	42
Struktur för nämndens internkontrollarbete	42
Riskreducerande åtgärder	43
Åtgärder utifrån rekommendation från revision eller annan extern granskning	48
Systematiska kontroller	50
Plan för uppföljning och insyn	52
Uppföljning	52
Verksamhetsstatistik.....	53
Källförteckning.....	53
Bra att leva och bo.....	53
Fler i jobb	53
Ekosystem i balans.....	54
Attraktiv arbetsgivare	55
Sund ekonomi.....	55

Huddinges vision och mål

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I Ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som visar utåtriktat vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder.

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna och detta är formulerat i *tre strategiska mål* som utgör grunden för en effektiv organisation och som visar inåtriktat hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi
- Systematisk kvalitetsutveckling

Kriterier för måluppfyllelse

Huddinges styrmodell innebär att genom systematik och dialog mellan alla berörda parter utveckla Huddinge som organisation och geografiskt område. Med dialog avses allt från val till kommunfullmäktige, till muntliga och skriftliga dialoger. Med systematik avses planerings- och uppföljningsprocessens fyra steg; planera, utföra, följa upp och förbättra (PUFF).

I verksamhetsberättelsen följer nämnden upp sin verksamhet utifrån beslutad verksamhetsplan, beskriver och bedömer måluppfyllelsen för året och föreslår vilka förbättringsområden som behöver prioriteras för en ökad måluppfyllelse. Bedömningen av måluppfyllelse sker utifrån kommungemensamt framtagna kriterier.

Kriterier för bedömning av måluppfyllelse	
Dessa kriterier används för att bedöma måluppfyllelsen	
Måluppfyllelsen bedöms genom omdömen	Som grund för bedömning används
Mycket god 	Resultat
– över den nivå som är planerad	Jämfört med etappmål
God 	Förändring över tid
– i nivå med vad som är planerat	Jämfört med andra
Godtagbar 	Jämlikhetsperspektiv
– under den nivå som är planerad, annat kan ha skett som påverkat verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån	Kön, ålder, geografiska områden
Ej godtagbar 	Nämndens utvecklingsåtaganden
– under den nivå som är planerad	Analys i verksamhetsberättelsen, inkluderar att ta hänsyn till annat som har skett som påverkat verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån

Sammanfattning av årets resultat

Sammanvägd måluppfyllelse

Den sammanvägda måluppfyllelsen för klimat- och stadsmiljönämnden bedöms som godtagbar utifrån givna förutsättningar samt utifrån det arbete som påbörjats och där framsteg gjorts under året. Det är nämndens första verksamhetsår och nämnden har tagit över det kommunövergripande ansvaret för klimat- och miljöstrategiskt arbete. Under året har rekryteringar genomförts inom området men förvaltningen blir fulltaliga först 2020. För stadsmiljöavdelningen har ett större förbättringsarbete påbörjats under hösten 2019. Särskilt prioriterat är att få ordning på styrning, ledning, ansvarstagande, mandat, kompetens och arbetsprocesser samt ekonomin.

Det ekonomiska utfallet för klimat- och stadsmiljönämnden visar ett negativt resultat om 16,1 miljoner kronor. Underskottet beror till största delen på vinterväghållning som hade en budget på 35 miljoner kronor men ett utfall på 52,3 miljoner kronor.

Vid delårsrapport 2 prognostiserades ett underskott om 34 miljoner kronor för att under hösten justeras ned till 26 miljoner kronor per sista november. Att resultatet blev bättre än förväntat beror på att väderförhållanden under november-december har gjort att det krävdes betydligt färre vinterväghållningsinsatser jämfört med tidigare år, men också på högre intäkter och lägre personalkostnader.

Av nämndens sex målområden har god måluppfyllelse bedömts för målområdet *Fler i jobb*. Övriga målområden, *Bra att leva och bo*, *Systematisk kvalitetsutveckling* och *Attraktiv arbetsgivare* bedöms som godtagbar utifrån de förutsättningar som rått under året.

Nämnden har arbetat aktivt med åtgärder för att förbättra miljö och klimat, men arbetet i kommunen som helhet långsamt och målen som är uppsatta för 2021 riskerar att inte uppnås. I sjön Orlången har ett arbete genomförts för att sänka fosforhalterna och öka siktdjupet. Flera hagmarker har återskapats och den biologiska mångfalden har kunnat upprätthållas bland annat genom betesavtal med djurhållare. En översyn av reservatsföreskrifterna och skötselplanerna har inletts.

Förbättringsområden

Nämnden behöver fortsätta arbetet med att få förutsättningar att nå en budget i balans och fokusera på kärnupdraget. Verksamhetsplanen för 2020 beskriver mer fördjupat nämndens arbete och målsättningar.

Flera åtgärder har vidtagits de senaste åren och kommer behöva göras även under 2020. Nämnden arbetar med en åtgärdsplan som kommer att visa konsekvenserna av en budget i balans. Nämnden har beslutat att göra justeringar inom budgetramen för 2020 och utökat budgeten för vinterväghållning med 10 miljoner kronor. Förvaltningens bedömning är dock att nuvarande driftbudget är under en rimlig miniminivå jämfört med det egentliga behovet. Drift och underhåll av gator, parker, lekplatser med mera är eftersatt och nämndens anslagstilldelning bör utökas.

Ett förbättringsarbete inleddes hösten 2019 på stadsmiljöavdelningen för att professionalisera verksamheten. Intäkterna har genom detta ökat något och kostnader för personal och lokaler har minskat. Målet är att stegvis nå en bättre balans mellan kostnader och intäkter och anslag för verksamheten. Den jämförelseanalys som påbörjats kommer också fortsätta för att kunna underlätta nödvändiga förändringar under 2020.

För klimat- och miljöstrategiska arbetet kommer förvaltningen vara bemannade under 2020 för att fortsätta driva kommunens arbete inom detta område. Arbetet måste intensifieras om kommunen ska nå miljöprogrammets uppsatta mål för 2021 och på längre sikt.

Årets händelser

Den 1 januari 2019 bildades klimat- och stadsmiljönämnden som då fick ett ansvar för det kommunövergripande klimat- och miljöstrategiska arbetet. Under första kvartalet gjordes ett stort arbete med att ta fram en ny verksamhetsplan för nämnden, ta fram en nämndstruktur och hålla utbildningar för nya nämndledamöter.

Som en följd av bildandet av klimat- och stadsmiljönämnden gjordes den 1 april 2019 också en förändring av förvaltningsorganisationen. Flera rekryteringar har gjorts för att besätta helt nya roller inom nämndens nya

ansvarsområde. Bägge avdelningar har under året också fått nya avdelningschefer och stadsmiljöavdelningens organisation har ändrats och består nu av 3 enheter.

Förvaltningen har under året under året påbörjat ett omfattande arbete med att få bättre kontroll och styrning av verksamhetsområdena med fokus på budget i balans. Förbättringsarbetet kan delas in i de tre områdena förbättring av interna processer/rutiner, ökade intäkter samt lägre kostnader.

Under 2019 har förvaltningen planerat och genomfört en flytt av all kontorspersonal till nya lokaler i Flemingsberg. Flytten har förutom en rent fysisk flytt inneburit en övergång till aktivitetsbaserat arbetssätt och mer digitala arbetsflöden. Förberedelserna och själva flytten har genomförts enligt plan och varit mycket lyckosam.

Inom digitaliseringsområdet kan nämnas att stora mängder handlingar har rensats bort och skannats in inför flytten till nya lokaler. En stor inventering och digitalisering av förvaltningens alla gröna skötselobjekt och belysningsstolpar har också genomförts under sommaren.

Kommunen har återigen fått första pris som länets bästa friluftskommun. Detta är en bekräftelse på kommunens framstående arbete inom naturvård och friluftsliv.

Inom ramen för lokala åtgärdsprogrammet för sjön Ormlången har fällning av aluminium gjorts för att binda fosfor på sjöbotten och hindra övergödning. Utöver detta har flera mindre vattenvårdsprojekt genomförts.

Mål och resultat

Bra att leva och bo

 Godtagbar

Nämnden har under året arbetat vidare med att se över organisation, rutiner och processer för att förbättra verksamheten. När det gäller naturvård ligger Huddinge kommun fortsatt i topp i länet och fick återigen pris som bästa friluftskommun i länet.

Ökat bostadsbyggande

 Godtagbar

Särskilt prioriterat 2019: Planera och genomföra samhällsbyggnadsprojekt i anslutning till Spårväg syd och Tvärförbindelse Södertörn.

Miljö- och bygglovsförvaltningen har under 2019 bidragit till samhällsplaneringen genom stöd och delaktighet i kommunens samhällsbyggnadsprocess. Förvaltningen har bidragit genom att aktivt delta i granskningar inom hela planprocessen såväl planprogram som beslutade projekt genom att bevaka driftsperspektivet. Arbetet med att stärka samarbetet med samhällsbyggnadsavdelningen har påbörjats. Parkenheten på stadsmiljöavdelningen har sedan tidig höst regelbundna parkmöten tillsammans med samhällsbyggnadsavdelningens trafik- och landskapssektion i syfte att utbyta information samt kunskap gällande de olika avdelningarnas arbete. Planering pågår att inför 2020 tydliggöra processerna som löper genom de båda förvaltningarna för att säkerställa att beslut fattas av rätt personer och vid rätt tidpunkt genom hänsyn tagen till de olika förvaltningarnas förutsättningar för att kunna skapa största möjliga nytta inom samhällsplaneringen.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Antal färdigställda småhus, mätt i slutbesked	262	317	176	 Negativ	Etappmål 2019 Indikator

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
<p>Avser antal färdigställda bostäder i småhus.</p> <p>I resultatet för 2018 års redovisning inräknades även ärenden som tidigare fått interimistiska slutbesked varpå utfallet för det året sticker ut. Resultatet för 2019 ska istället jämföras med tidigare års resultat för en mer rättvisande trend. Antalet färdigställda bostäder i småhus under 2019 är lägre jämfört med 2017 men högre jämfört med 2016.</p>					
Antal färdigställda flerbostadshus, mätt i slutbesked	522	1 595	219	 Negativ	Etappmål 2019 Indikator
<p>Resultatet som visas är antal lägenheter i flerbostadshus.</p> <p>I resultatet för 2018 års redovisning inräknades även ärenden som tidigare fått interimistiska slutbesked varpå utfallet för det året sticker ut. Resultatet för 2019 ska istället jämföras med tidigare års resultat för en mer rättvisande trend. Antalet för 2019 är dock även lägre jämfört med 2017 men samtidigt högre än 2016 då antalet var noll.</p>					

Överfört från 2018: Genomföra en konsekvens- och åtgärdsanalys av kommunens verksamheter hänsyn till den förväntade befolkningsökningen

Bakgrund:

Under 2018 hade Huddinge ett kommungemensamt åtagande om att genomföra en konsekvens- och åtgärdsanalys av alla verksamheter med hänsyn till den förväntade befolkningsökningen.

Under 2018 har det gjorts en översyn av ansvars- och rollfördelningar inom dåvarande natur- och gatudriftavdelningen. Dessutom har arbetet med att få bättre strukturer och arbetssätt påbörjats. Detta arbete ger en grund för att kunna göra analyser av hur verksamheter påverkas av den förväntade befolkningsökningen.

Utvecklingsåtagande

Genomföra en konsekvens- och åtgärdsanalys av kommunens verksamheter med hänsyn till den förväntade befolkningsökningen

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Arbetet kan inte slutföras under 2019 som planerat eftersom det förutsätter kvalitetsnivåer och inventering av återstående anläggningar samt någon form av kostnadsbank för uppskattning av driftkostnader. Arbetet med kvalitetsnivåer pågår och inventering har gjorts av skötselobjekt inom området park. En inventering av skötselobjekt tillhörande gata (gator, belysning, dagvattenbrunnar, konstbyggnader etc.) kvarstår. Utvecklingsåtagandet föreslås därför föras över till nämndens verksamhetsplan för 2020 för slutförande under 2020.

Förbättrad infrastruktur

 Godtagbar

Särskilt prioriterat 2019: Särskilda satsningar på upprustning och underhåll av vägar ska göras.

Belägningsprogrammet för 2019 beslutades av nämnden i april. Årets arbeten med belägningsplanen är avslutade. En del avvikelser gentemot planerade gator har gjorts, framför allt har gator som funnits med i planen ej utförts då budgeterade medel inte räckt till för alla gator. Detta på grund av att mer omfattande åtgärder har behövt göras än planerat. Nämnden kommer få en återsrapportering av 2019 års belägningsprogram under våren 2020.

Under året har drygt 500 gatubelysningsarmaturer bytts ut från gammal teknik till LED. Ytterligare ca 2 000 armaturer är beställda för utbyte, arbetet är påbörjat och materialet är beställt. Dock har entreprenören inte hunnit med monteringen vilket gör att detta arbete slutförs under nästa år. Utbytena innebär en besparing av energiförbrukning och drift- och underhållskostnader och har en klimatpositiv påverkan.

Sju större entreprenader är färdigställda på broarna i Segeltorp, Snättringe, Skogås och Flemingsberg. Den största entreprenaden, den på Regulatorbron, har fortfarande arbeten som återstår på gång- och cykelbanorna samt på undersidan av bron. Detta kommer färdigställas under början av nästa år. Även några mindre entreprenader har ägt rum.

Inför och under vintersäsongen 2018/2019 och den efterföljande sandsopningsperioden på våren har det gjorts stora insatser kring kommunikation både internt och gentemot invånarna för att förbättra informationen och kunskapen om

hur kommunen arbetar med snöröjning och sandsopning.

Försöksverksamhet med sopsaltning har genomförts på fyra utvalda stråk vintersäsongen 2018/2019 och fortsätter även vintern 2019/2020. Detta görs för att underlätta för att cykling året runt men det ger även förbättrade förutsättningar för gående på de utvalda stråken eftersom kommunen har kombinerade gång- och cykelbanor.

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Område		Omotiverade skillnader?
Nöjd-Kund-Index för beläggning	Utfall 2018 52% Utfall 2016 45% Utfall 2014 34%	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 54% Kvinnor 2016 47% Kvinnor 2014 34%	Män 2018 52% Män 2016 42% Män 2014 35%	Lägsta 2018 39%	Högsta 2018 68 %	
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.							
Nöjd-Kund-Index för vinterunderhållet	Utfall 2018 45% Utfall 2016 40% Utfall 2014 30%	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 42% Kvinnor 2016 40% Kvinnor 2014 29%	Män 2018 48% Män 2016 40% Män 2014 31%	Lägsta 2018 37%	Högsta 2018 56 %	
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.							

Mått	Utfall 2014	Utfall 2016	Utfall 2018	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Andel invånare som är nöjda med beläggningen på trottoarer	37 %	49 %	46 %		Etappmål 2020 59 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					
Andel invånare som är nöjda med beläggningen på cykelbanor	41 %	48 %	46 %		Etappmål 2020 58 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					
Andel invånare som är nöjda med beläggningen på gator	28 %	37 %	31 %		Etappmål 2020 50 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					
Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållet på trottoarer	24 %	36 %	34 %		Etappmål 2020 50 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					

Mått	Utfall 2014	Utfall 2016	Utfall 2018	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållningen på cykelbanor	16 %	28 %	17 %		Etappmål 2020 50 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					
Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållningen på gator	35 %	46 %	34 %		Etappmål 2020 56 %
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Område	Omotiverade skillnader?
Betygsindex för gång- och cykelvägar	Utfall 2019 52% Utfall 2017 57% Utfall 2015 55%	Etappmål 2019 Öka Ranking 2017 8/ 19 Ranking 2015 11/ 21	Kvinnor 2019 49% Kvinnor 2017 57% Kvinnor 2015 53%	Män 2019 54% Män 2017 56% Män 2015 57%		
Resultatet av SCB:s medborgarundersökningen visar en liten nedgång jämfört med tidigare år men det ligger inom felmarginalen för undersökningen och i nivå med betygsindex för samtliga kommuner i undersökningen. Undersökningen är en attitydundersökning och Huddinges resultat ligger precis på den undre gränsen för det som räknas som "nöjd". Svarsfrekvensen är relativt låg, endast 31 % av de tillfrågade har besvarat undersökningen. Svarsfrekvensen för samtliga kommuner blev 41 %.						

Mått	Utfall 2019	Etappmål, ranking & genomsnitt
Invånarnas nöjdhet med hur snöröjning och halkbekämpning sköts i kommunen	51 %	Etappmål 2019 > Länssnitt
I Huddinge kommun är 51 % av invånarna positiva till hur snöröjning och halkbekämpning sköts i kommunen. Det är inga större skillnader mellan invånarnas inställning till snöröjning och halkbekämpning om man bryter ner resultatet på vilket färdssätt som de använder. Av de som är negativt inställda är det framförallt halka och isbildning som skapar missnöje. Huddinge kommuns resultat ligger i nivå med resultatet för riket. Detta är ett nytt mått för 2019 då kommunen deltar i Sveriges kommuner och regioners undersökning Kritik på teknik för första gången. Nämndens mål för 2019 var att ligga över länssnittet men då undersökningen inte redovisar resultat på det viset kan måluppfyllelse inte anges.		

Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet

+ Mycket god

I naturreservaten görs veckovis tillsyn i syfte att göra besökare nöjda med upplevelsen. Under tillsynen sker allmän städning, tömning av soptunnor och toaletter, veden fylls på vid grillplatserna och eventuell förstörelse ses över och åtgärdas. Spänger lagas regelbundet och samtliga leder har inspekterats i sin helhet för att se till att framkomligheten är god.

Huddingeleden invigdes den 28 april. Under invigningen höll nämndens ordförande tal, det bjöds på tipspromenad, hölls naturbingo och guidade vandringar. Huddingeleden är en del i arbetet med att öka tillgängligheten till Huddinges naturskyddsområden. Den är 8 mil lång och knyter samman kommunens 13 skyddade områden. Leden är uppmärkt i bebyggda områden och ansluter till kollektivtrafiken för att kunna ta besökarna från höghus och villaområden till orörda skogar, fågelrika sjöar och ett levande kulturlandskap. Huddingeleden har snabbt blivit mycket uppskattad, och intresset för föreläsningar och guidningar har varit stort. Under hösten hölls också en fototävling där deltagare fick skicka in en bild i anslutning till Huddingeleden. Tolv vinnare fick fina priser och bilderna blev även material till Huddingekalendern 2020.

Huddinge kommun har återigen blivit utsedd till den bästa friluftskommunen i länet.

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Område		Omotiverade skillnader?
Nöjdhet med skötsel och anläggningar i naturområden	Utfall 2018 68% Utfall 2016 63% Utfall 2014 60%	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 68% Kvinnor 2016 63% Kvinnor 2014 60%	Män 2018 68% Män 2016 62% Män 2014 60%	Lägsta 2018 64% Högsta 2018 72 %		
Resultatet mäts vartannat år i naturvårdsenkäten. Nästa resultat rapporteras 2020. Området i kommunen med högst andel nöjda är Högmora och lägst andel nöjda finns i Glömsta.							

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Besöksstatistik enligt mätstation vid huvudentré i Paradisets naturreservat (passager/1000 invånare)	391	362	413	 Positiv	Etappmål 2019 360
Under 2019 gjordes 413 passager per tusen invånare vid huvudentrén till Paradisets naturreservat. Antalet besökare ökar och årsmålet på 360 passager per tusen invånare har nåtts med råge. Naturreservaten är mycket omtyckta av både invånare i Huddinge och besökare från andra kommuner och är en av Huddinges mest uppskattade tillgångar.					
Årets friluftskommun (rank i länet)	1	1	1	 Positiv	Etappmål 2019 1
Årets friluftskommun utsågs i maj 2019 och Huddinge kommun kom på plats 9 i landet med 31 totalpoäng, vilket var näst högsta poäng. Huddinge är bästa friluftskommun i länet, ingen annan kommun i Stockholms län finns med bland de 30 bästa kommunerna.					

Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden

Förvaltningen har under 2019 arbetat med flera aktiviteter i syfte att öka trivsel och trygghet i Huddinges områden. Upphandling av en extern entreprenör för klottersanering tillsammans med Hüge Bostäder AB och Huddinge samhällsfastigheter AB slutfördes under våren och entreprenören har sedan i juni utfört klottersanering åt kommunen. Beställningen av klottersaneringen sker efter felanmälan direkt från kommunens servicecenter.

Förvaltningen har också som en del i kommunens extra insatser för trygghetsskapande åtgärder utfört en del siktröjningar och trädfällningar. I dialog med kommunstyrelsens förvaltnings trygghetssamordnare och utifrån deltagande i trygghetsvandringar har områden för trygghetsåtgärder identifierats.

Under hösten har avdelningen förbättrat sitt löpande arbete med så kallade riskträd. Tid från anmälan till riskbedömning, samt tid från bedömning till åtgärd har båda förkortats. En inventering av naturmark inom detaljplanlagt område har påbörjats 2019 och kommer fortsätta 2020, vilket på sikt kommer leda till att vi mer proaktivt identifierar riskträd samt behov för att kunna utföra trygghetsåtgärder mer systematiskt.

Ett flerårigt arbete pågår med utbyte av trasiga armaturer i alla gångtunnlar i kommunen. Alla tunnlar kommer gås igenom och armaturer byts vid behov. Under året har förvaltningen investerat i belysning i 8 tunnlar:

- GC-tunnel under Tornslingan Skogås Trångsund
- 3 st GC-tunnlar under Österleden i Skogås
- GC-tunnel under Häradsvägen/Mickelbergsvägen
- GC-tunnel samt 3 st nya stolpar fram till tunnel under E4 vid Snickarkrogsvägen/Vårby allé
- GC-tunnel under Kungenskurvaleden vid E4
- Stuvstatunneln

Förvaltningen har också deltagit i arbetet med det kommunövergripande framtagandet av en ny risk- och sårbarhetsanalys.

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Andel invånare som är nöjda med skötsel av parker och lekplatser	Utfall 2018 47 % Utfall 2016 51 % Utfall 2014 50 %	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 50 % Kvinnor 2016 55 %	Män 2018 45 % Män 2016 47 %	
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.					

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Område		Omotiverade skillnader?
Nöjd-Kund-Index för renhållning	Utfall 2018 53% Utfall 2016 61% Utfall 2014 47%	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 54% Kvinnor 2016 62% Kvinnor 2014 45%	Män 2018 52% Män 2016 61% Män 2014 49%	Lägsta 2018 45% Högsta 2018 64 %		
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.							
Nöjd-Kund-Index för belysning	Utfall 2018 64% Utfall 2016 60% Utfall 2014 50%	Etappmål 2019 -	Kvinnor 2018 62% Kvinnor 2016 60% Kvinnor 2014 48%	Män 2018 65% Män 2016 61% Män 2014 52%	Lägsta 2018 51% Högsta 2018 70 %		
Ingen mätning gjord 2019. Ersatt av undersökningen Kritik på teknik för 2019.							

Mått	Utfall 2019	Etappmål, ranking & genomsnitt
Invånarnas nöjdhet angående parkskötsel i kommunen	61 %	Etappmål 2019 > Länssnitt
<p>Resultatet av Sveriges kommuners och regioners nationella rapport med jämförelser mellan kommuner visar att sett till samtliga deltagande kommuners invånare är sammanlagt sju av tio positivt inställda till skötseln av parkerna. Invånarna använder parkerna i huvudsak för att ta promenader. Därefter används parkerna för lek och rekreation. Hur kommuninvånarna använder sig av parkerna varierar beroende på om de har hemmavarande barn eller inte. Det är främst kommuninvånare med äldre barn eller helt utan hemmavarande barn som använder parkerna för att ta promenader. Kommuninvånare med hemmavarande barn i de yngre åldrarna använder istället parkerna huvudsakligen för lek och rekreation.</p> <p>Huddinge kommuns resultat visar att sex av tio av kommunens invånare är positivt inställda till skötseln av parker. Det ligger något under nivån för resultatet för riket. Av de kommuninvånare som är negativt inställda till hur kommunen parker sköts, anger de flesta att skräp och orensade rabatter är orsaken till deras missnöje. Detta ligger helt i linje med förvaltningens egen bedömning av kvalitetsbrister inom kommunens grönyteskötsel baserat på statistik från felanmälningar inkomna från kommunens invånare.</p> <p>Detta är ett nytt mått för 2019 då kommunen deltar i Sveriges kommuners och regioners undersökning Kritik på teknik för första gången. Förvaltningens mål för 2019 var att ligga över länssnittet men då undersökningen inte redovisar resultat på det viset kan måluppfyllelse inte anges.</p> <p>Inför 2020 kommer förvaltningen använda undersökningen som underlag i arbetet med ständiga förbättringar och göra jämförelser med de övriga kommuner i länet som deltog i undersökningen. Förvaltningen kommer att arbeta med kompetenshöjande insatser gällande hantering av ogräs. Förvaltningen kommer även utreda vilka metoder som används vid städning samt med vilka intervaller som städning utförs i syfte att kunna förbättra resultatet av renhållningen.</p>		

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Andel anmält klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 48 timmar på vardagar*	38 %		43 %	 Positiv	Etappmål 2019 70 %
<p>Kommunen har från och med juni en upphandlad entreprenör som sköter all klottersanering i kommunen. Rutinerna fungerar bra med hantering av inkomna felanmälningar och beställningar till entreprenörerna. Förvaltningen ser dock att kommunen får ganska få felanmälningar varför det kan upplevas att det finns klotter i kommunen utan att det saneras. Under tidsperioden juni till december har kommunen fått in 234 anmälningar om klotter varav 100 stycken har åtgärdats inom 48 timmar (43 %) vilket är under målet om 70 %. Förvaltningen ser behov av att utveckla uppföljningarna och kravställningen inom området.</p> <p>Resultatet för 2018 kan inte tas fram i enlighet med uppställda mål.</p> <p>* Beställning av klottersanering görs endast under kontorstid då servicecenter är bemannat och hanterar inkomna felanmälningar.</p>					
Andel anmält rasistiskt och kränkande klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 24 timmar på vardagar*	50 %		86 %	 Positiv	Etappmål 2019 90 %
<p>Kommunen har från och med juni en upphandlad entreprenör som sköter all klottersanering i kommunen. Rutinerna fungerar bra med hantering av inkomna med felanmälningar och beställningar till entreprenörerna. Förvaltningen ser dock att kommunen får ganska få felanmälningar varför det kan upplevas att det finns klotter i kommunen utan att det saneras. Då det endast handlar om sju ärenden där sex har hanterats inom 24 timmar är det svårt att dra slutsatser om utfallet. Utredning pågår om vi ska arbeta med rondering av vissa platser tex tunnlår.</p> <p>Resultatet för 2018 kan inte tas fram i enlighet med uppställda mål.</p> <p>* Beställning av klottersanering görs endast under kontorstid då servicecenter är bemannat och hanterar inkomna felanmälningar.</p>					

Samordna driften av utemiljöer mellan kommunen, Hüge Bostäder AB och Huddinge samhällsfastigheter AB

Bakgrund:

Kommunen har under flera år investerat i nya bostads- och verksamhetsområden, lekplatser, parker och utemiljöer för att skapa attraktiva mötesplatser för invånarna. Den höga byggnationstakten i kommunen kommer fortsätta i och med satsningar bland annat på utvecklingen av Flemingsberg, Kungens kurva, infrastrukturprojekt samt upprustning och nyanläggning av parker och lekplatser. Under 2019 fortsätter investeringarna då bland annat Härbreparken, Stortorpsparken, Rosendalsparken, Gula gången och Sjödalsparken planeras att rustas upp. Det är viktigt för kommunen att säkerställa trivsamma utemiljöer som är utformade för att ge en lugn och trygg utemiljö. Nämnden kommer att särskilt prioritera samordning av drift av utemiljöer mellan kommunen, Hüge Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB i enlighet med etappmålet under målet Bra att leva och bo.

Utvecklingsåtagande

De tre organisationerna ska utreda möjligheter att skapa gemensamma lösningar inom områdena, lokaler, upphandling och samordning kring drift av olika angränsande skötselytor. Gemensamma lösningar inom dessa områden avser att såväl effektivisera som utveckla driften av kommunens utemiljöer.

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Flera gemensamma åtaganden har påbörjats under 2019 och gemensam upphandling för klottersanering har slutförts under våren 2019. I nämndens verksamhetsplan för 2020 har beslut fattats om att åtagandet ska fortsätta under 2020.

Under hösten 2019 har stadsmiljöavdelningen påbörjat en dialog tillsammans med Huddinge Samhällsfastigheter AB för att utreda olika möjligheter kring samordning av drift av kommunens gröna utemiljöer. Samtalen har främst handlat om möjligheten att genom verksamhetsövergång från Huddinge kommun till Huddinge samhällsfastigheter AB använda Huddinge samhällsfastigheter AB som leverantör för grönyteskötsel inom de geografiska områdena Vårby samt Skogås. Genom kvalitativa jämförelser av kvalitetsnivåer och kostnader har kommunen dragit slutsatsen att denna lösning troligtvis inte är aktuell då kostnaderna skulle öka för kommunen med en sådan uppgörelse. Istället ser förvaltningen inför 2020 över möjligheten till en gemensam upphandling av grönyteskötsel tillsammans med Huddinge samhällsfastigheter AB med avtalsstart hösten 2020.

Under hösten 2019 har Huddinge kommun, Huddinge samhällsfastigheter AB samt Hüge bostäder AB samordnat sitt digitala kartmaterial i kommunens kartprogram. Samordningen har skett genom säkerställandet kring tillämpning av likartade benämningar av skötselprodukter.

En dialog kring samordning av driftlokaler för Huddinge Samhällsfastigheter AB och Huddinge Kommun påbörjades i december 2019 för att fortsätta under 2020. Ett arbete med att samordna bekämpning av invasiva arter påbörjas december 2019 och fortsätter under 2020.

Deltagande parter i detta arbete är flera förvaltningar inom kommunen, Huddinge samhällsfastigheter AB samt Hüge bostäder AB.

Ökad delaktighet

 God

Förvaltningen har arbetat med ökad delaktighet bland annat genom att digitalisera informationsflöden om sina verksamheter. Detta leder till större transparens och en högre delaktighet genom att kommuninvånarnas ges ökad möjlighet till återkoppling. Genom kommunens modell för medborgarinflytande, Huddingeförslag, finns möjlighet för invånare att tycka till och lämna förslag på förändringar. Flera av de förslag som kommit in under året har berört nämndens verksamhetsområde. Klimat- och stadsmiljönämnden arbetar även för att nämnden ska ha ett högt förtroende hos invånarna och att beslut som fattas är rättssäkra.

I början av året genomförde förvaltningen en utbildning och introduktion för nämndens ledamöter.

Ökad jämlikhet

 God

Nämnden redovisar könsuppdelad verksamhetsstatistik och statistik per område där det är möjligt och relevant, bland annat gällande privatpersoners upplevelse av service och driften av utemiljöerna. Förvaltningen arbetar även med att tillgänglighetsanpassa och bibehålla en god tillgänglighet till den fysiska miljön, t.ex. på kommunens naturleder

Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen

Bemötande och kundservice är nyckelfrågor om Huddinge ska bli en av de populäraste kommunerna i länet att bo, besöka och verka i. Miljö- och bygglovsförvaltningen arbetar därför för att samtliga invånare får en god och effektiv service samt ett gott bemötande vid kontakt med förvaltningen.

Under 2019 har Stadsmiljöavdelningen ökat samarbetet med Servicecenter i syfte att fler av våra invånare direkt ska kunna få ett korrekt svar direkt från servicecenter. Det har gjorts särskilda insatser i samband med vinterväghållning och vårens sandsopning. Tjänstemän på stadsmiljöavdelningen har också deltagit i en kommunikationsutbildning.

Förvaltningens naturvårdsvakter utövar tillsyn i kommunens naturreservat och har i samband med det regelbunden kontakt med besökare och allmänhet i reservaten. Information och samtal kring reservatens värden och utbredning tillhör det dagliga arbetet. Vid arbeten som görs i naturreservaten sker alltid information via annonser och skyltning på plats för att det tydligt ska framgå vad arbetet syftar till.

Förbättrad kundservice

Bakgrund:

Invånarnas förväntan på effektiv och snabb kontakt med kommuner och andra myndigheter medför också ökade krav på snabb respons från kommunens verksamheter. Det innebär i sin tur ökade krav på tillgänglighet och kompetens i kommunens servicecenter, men också inom verksamheterna. Kommunens webbplats ska ge bra och tydlig målgruppsinriktad information om den kommunala verksamheten och beslutsprocessen samt vart man vänder sig i olika frågor. På webbplatsen ska det finnas möjligheter att utföra administrativa ärenden, jämföra utförare, lämna synpunkter, förslag och klagomål.

Alla medarbetare har ett ansvar att bemöta invånare och företag enligt gällande värdegrund. Samverkan mellan nämnderna och med myndigheter inom och utom kommunen är avgörande för god kommunal verksamhet och samtliga nämnder har ett ansvar för att samverka med berörda parter, inte minst med användaren som tjänsten är till för.

Klimat- och stadsmiljönämnden har ett stort inflöde av frågor. Framförallt har invånarna många frågor om snöröjningen under vintersäsong samt om drift och skötsel av bland annat gator och belysning. Även om kundnöjdheten inom flera områden är god och har ökat under 2018 finns områden där kunderna fortsatt inte är nöjda med det bemötande de får och att service och återkoppling till kunderna behöver förbättras. Arbetet med att identifiera och åtgärda brister i nämndens processer och tjänster kommer att fortsätta under 2019.

Utvecklingsåtagande

I syfte att förbättra servicen till invånare och företag fortsätter nämnden sitt arbete med att utveckla smarta e-tjänster, öka tillgängligheten på kommunens webbplatser och underlätta för våra kunder att få svar på sina frågor redan vid första försöket.

Status

✓ Klart

Kommentar

Förvaltningen har arbetat aktivt med att förbättra samarbetet med kommunens servicecenter för att få ut information i god tid innan olika entreprenader och arbeten genomförs i den offentliga miljön samt att under pågående arbeten ha en regelbunden avstämning med utbyte av information och frågor. Detta gäller särskilt inför större händelser såsom under vintersäsongen och vid kraftiga snöfall samt i samband med sandupptagning men även i samband med broreparationer och andra aktiviteter.

Tjänstemän på stadsmiljöavdelningen har också deltagit i en kommunikationsutbildning med syfte att professionalisera bemötandet gentemot kommuninvånarna ytterligare.

Successivt minskat skatteuttag

En rimlig kommunalskatt är en viktig faktor för att Huddinge ska vara en attraktiv kommun att leva och bo i. Huddinges invånare ska inte beskattas hårdare än övriga länsbor och skatten ska, långsiktigt, ligga i nivå med länssnittet. Anpassningen ska dock ske i en ansvarsfull takt så att verksamheterna samtidigt kan utvecklas och bli bättre.

För 2019 har nämnden inte haft några etappmål eller utvecklingsåtaganden knutna till målet successivt minskat skatteuttag och därför görs ingen bedömning av målpåfyllelse för målet.

Fler i jobb

☐ God

Nämnden har arbetat aktivt med handlingsplanen för förbättrat företagsklimat och tagit emot flera praktikanter och traineer inom nämndens verksamhetsområde.

Fler arbetstillfällen

⊕ Mycket god

Förvaltningen har tagit emot ett ökat antal Huddingejobbare, trygghetsanställda, praktikanter och traineer under 2019 jämfört med tidigare år. Förvaltningen har fokuserat på målet att få fler i jobb och har ansträngt sig för att hitta öppningar i organisationen för nämnda grupper.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Antal Huddingejobbare, trygghetsanställda, praktikanter och traineer på miljö- och bygglovsförvaltningen	9	19	31	↗ Positiv	Etappmål 2019 10
Resultatet avser hela förvaltningen. Förvaltningen har tagit emot 25 sommarjobbare genom Huddinges satsning på sommarjobb för ungdomar. Sommarjobbarna fick genom sitt arbete bidra till kommunens uppdrag om ökad livskvalitet för Huddinges medborgare genom det arbete som utfördes på stadsmiljöavdelningen. Två traineer inom bristyrkesgrupper har genomfört sin traineepå period på förvaltningen och stöttade förvaltningen i att belysa ett aktuellt område gemensamt för miljö- och bygglovsförvaltningen och samhällsbyggnadsavdelningen på kommunstyrelsens förvaltning. Fyra praktikanter från yrkeshögskolan Xenter i Botkyrka har tillsammans med förvaltningens medarbetare genomfört en inventering och digitisering av kommunens gröna ytor och förvaltningsobjekt.					

Fler och växande företag

☐ God

Särskilt prioriterat 2019: Fortsätt utveckla kommunens företagsklimat. Näringslivsstrategin och handlingsplanen för ett bättre företagsklimat anger inriktningen i arbetet.

Kommunens arbete för ett förbättrat företagsklimat har sin utgångspunkt i näringslivsstrategins strategiska prioriteringar. Den förvaltningsövergripande näringslivsgruppen har en sammanhållande funktion för kommunens insatser för ett förbättrat företagsklimat. Näringslivsgruppen samlar åtaganden från kommunens olika verksamheter i en handlingsplan, analyserar och följer upp, ger förslag på nya åtaganden samt för vidare inspel och synpunkter från näringslivet ut i organisationen.

Nämnden deltar aktivt i näringslivsgruppens arbete och arbetar utifrån den framtagna handlingsplanen för förvaltningen.

För att förbättra för företagandet i kommunen har förvaltningen intensifierat parkeringsövervakningen i Länna industriområde.

Under 2020 kommer förvaltningen att ta omtag i arbetet med upphandlingar, kontroll- och kvalitetsarbete kopplat till externa leverantörer. Detta är en del i stadsmiljöavdelningens påbörjade förbättringsarbete och möjliggörs genom att utveckla och förstärka avdelningens upphandlingskompetens, men även med att ta fram genomtänkta och effektiva upphandlingsplaner och rutiner, samt processer som säkerställer rätt upphandling, rätt leverantör, rätt avtal, rätt pris, rätt leveranser och rätt kvalitet på tjänster och produkter vi avropar/köper inom avdelningen.

Förbättrat företagsklimat

Bakgrund:

Ett särskilt fokusområde för 2019 är att fortsätta att utveckla kommunens företagsklimat. Medarbetare som har företagskontakter ska ha god insikt och förståelse för förutsättningarna att driva företag i kommunen samt aktivt arbeta med att utveckla bemötandet. Näringslivet möter och berörs av kommunens alla verksamheter. Varje förvaltning har därför en viktig roll i arbetet för ett förbättrat företagsklimat. Genom att ta fram och genomföra konkreta åtaganden med utgångspunkt i näringslivsstrategins strategiska prioriteringar bidrar alla verksamheter till arbetet.

Den nybildade förvaltningsövergripande näringslivsgruppen samlar åtaganden från kommunens olika verksamheter i en handlingsplan. Näringslivsgruppen analyserar och följer upp åtgärder från handlingsplanen samt förankrar återkopplingen från näringslivet till verksamheterna. Inom klimat- och stadsnämndens verksamhetsområde finns mycket kontakter med företag bland annat med upphandlade privata utförare. Dessutom anordnar förvaltningen flera olika aktiviteter för att utöka servicen för företag.

Utvecklingsåtagande

Fortsätta att utveckla kommunens företagsklimat

Status

✓ Klart

Kommentar

Förvaltningens handlingsplan för förbättrat företagsklimat innefattar en rad olika åtgärder som förvaltningen under 2019 prioriterat för att förbättra företagsklimatet.

En av dessa åtgärder är att energi- och klimatrådgivningen erbjuder kostnadsfri rådgivning till små och medelstora företag. Under perioden 2017–2019 har Huddinge kommun dessutom erbjudit fördjupad energirådgivning till företag via ett särskilt coachingprogram med stöd av EU-medel, som flera södertörnskommuner deltagit i.

Under 2019 har förvaltningen intensifierat parkeringsövervakningen i Länna industriområde. Förvaltningen har även planer 2020 att öka närvaron i övriga industriområden samt centrumanläggningar. Detta för att förbättra tillgängligheten och trafiksituationen för företagarna i kommunen.

Inom sitt ansvarsområde har nämnden ett flertal upphandlade entreprenörer som utför arbeten. En utvärdering av vad som sköts i egen regi och utförs av entreprenörer görs löpande och utvärdering av entreprenörernas arbete är en del i basuppgiftet.

Ekosystem i balans

Nämnden har arbetat aktivt med åtgärder för att förbättra miljö och klimat, men arbetet i kommunen som helhet går långsamt och målen som är uppsatta för 2021 riskerar att inte uppnås. I sjön Ormlången har ett arbete genomförts för att sänka fosforhalterna och öka siktdjupet. Flera hagmarker har återskapats och den biologiska mångfalden har kunnat upprätthållas bland annat genom betesavtal med djurhållare. En översyn av reservatsföreskrifterna och skötselplanerna har inletts. Ett utvecklingsåtagande, webbaserad utbildning, har inte blivit färdigt på grund av vakanser inom organisationen.

Minska klimatpåverkan och luftföroreningar

Särskilt prioriterat 2019:

- Energianvändningen i de lokaler som kommunen använder ska minska. Genom ökad kunskap, incitament, en tydlig energiredovisning och satsningar på ny teknik ska energieffektiviseringen fortsätta.
- Arbetet med samordnade varutransporter ska optimeras för att minska kostnaderna och transporterna.
- Användningen av papper och trycksaker ska minskas genom att i större utsträckning nyttja digitala verktyg.

Förvaltningens kontorspersonal flyttade till nya lokaler sommaren 2019. Ett grönt hyresavtal har tecknats mellan förvaltningen och fastighetsägaren Hemsö fastigheter. Lokalen är ombyggd och stor hänsyn har tagits till fastighetens befintliga möjligheter att optimera drift och miljökonsekvenser. I lokalen används grön fjärrvärme från Södertörns Fjärrvärme och kylan är lokalt producerad med grön el. Närvarostyrd ledbelysning används vilket är den mest energisnåla belysningsformen som finns tillgänglig.

För att minska klimatpåverkan och luftföroreningar har kommunen även som mål att ha en fossiloberoende fordonsflotta 2025. Det uppsatta målet för nämnden nås inte för 2019 men en utredning har gjorts för att kartlägga vilka åtgärder som behövs för att nå målet. Förvaltningen har beslutat att införa en bilpool för förvaltningens personbilar och att ansvaret för fordon flyttas till staben för att få en bättre kontroll.

Förvaltningen arbetar med att öka nyttjandet av digitala verktyg för ökad effektivisering men även med syfte att minska användningen av papper och trycksaker och på så sätt minska klimatpåverkan. Detta långsiktiga arbete består bland annat av åtgärder för att digitalisera administration och förenkling av arbetsmoment på förvaltningen samt av förberedande arbete inför kommunens fleråriga övergång till digital arkivering. Vidare ska trycksaker tas fram restriktivt med hänsyn till såväl ekonomi som miljö.

Under 2019 skickade förvaltningen in en ansökan in om att få bidrag från Klimatklivet, Naturvårdsverkets investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. Ansökan avser byte av belysningsarmaturer till LED på två av förvaltningens utarrenderade ridanläggningar. Förvaltningen har ännu inte fått svar på ansökan.

Nämndens energi- och klimatrådgivning sker i samarbete med fyra andra kommuner i regionen. Energi- och klimatrådgivningens målsättning är att öka kunskapen hos privatpersoner, föreningar och små och medelstora företag i kommunen kring hur de kan sänka sin energiåtgång och miljöpåverkan. Personer och företag som vill ha ett besök av rådgivarna har i enlighet med målsättningen blivit erbjudna det inom två veckor. Utöver telefonrådgivning och besök sker informationsspridning på flera sätt, exempelvis genom att delta på utställningar och anordna egna evenemang. Projektet Coacher för energi och klimat, CEK, har pågått under tre år och avslutades första december 2019. Totalt har 125 företag besökts under projektperioden varav 111 har valt att gå med i CEK-projektet. Under hösten 2019 arrangerades två evenemang för att avsluta projektet, ett för förskolor och ett för små och medelstora företag inom alla branscher. Resultatet och lärdomarna från projektet presenterades för tjänstepersoner och politiker i samtliga samarbetskommuner.

Mått	Utfall 2019	Etappmål, ranking & genomsnitt
Företag och föreningar som skickar in önskemål om ett rådgivningsbesök till klimat- och energirådgivning ska få detta inom två veckor	100 %	Etappmål 2019 100 %
Samtliga företag som har efterfrågat rådgivningsbesök från energi- och klimatrådgivningen har fått det inom två veckor.		

Mått	Utfall 2019	Etappmål, ranking & genomsnitt
Invånare som efterfrågar rådgivning hos klimat- och energirådgivning ska få det inom två veckor	98 %	Etappmål 2019 100 %
En person har inte fått ett efterfrågat besök inom 14 dagar på grund av begränsade resurser under semestertider. På grund av den marginella avvikelserna anses målet ändå uppnått.		
Energianvändning, inkl. verksamhetsel, i nämndens lokaler	191	Etappmål 2019 Indikator
Under 2019 bytte miljö- och bygglovsförvaltningen lokaler, från Tekniska nämndhuset i Sjöängen till Novumhuset i Flemingsberg. Flytten gör måttet osäkert, men 107 kwh/kvm förbrukades under tiden som förvaltningen satt i Tekniska nämndhuset, enligt fastighetsägaren Huddinge samhällsfastigheter AB. Det nya hyresavtalet i Novumhuset är ett så kallat grönt hyresavtal, vilket innebär att hyresgäst och hyresvärd tar gemensamt ansvar för minskad klimatpåverkan. Sedan förvaltningen flyttade till de nya lokalerna den 22 juli 2019 har 14 kwh/kvm i driftsel förbrukats samt 70 kwh/kvm för kyla/fjärrvärme.		

Mått	Utfall 2013	Utfall 2015	Utfall 2018	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Kommunens utsläpp av CO2 från arbetsresor (till och från jobbet) (ton/årsarbetare)	0,514	0,575	0,584	 Negativ	Etappmål 2021 Minska
Enligt Huddinge kommuns miljöprogram ska koldioxidfotavtrycket i Huddinge minska till 4,0 ton/invånare senast 2030 och 1,0 ton/ invånare senast 2045. För kommunens medarbetare innebär det att koldioxidutsläppen från arbetspendlingsresor ska minska till 2021 i jämförelse med startåret 2017. För 2019 finns inga siffror då ingen rapport togs fram. Trenden på totalresultatet är negativ eftersom utsläppen ökar, när etappmålet är att det ska minska. Huddinge kommun som arbetsgivare behöver öka insatserna för att få medarbetarna att välja att åka kollektivt eller cykla framför att köra bil till jobbet.					

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Andel fordon med förnyelsebart drivmedel i nämndens fordonsflotta	11,9 %	19,6 %	20 %	 Positiv	Etappmål 2019 22 %
Målet för utbyte av nämndens fordon till fossilfria nås inte för 2019. Detta beror bland annat på att utbyte av fordon måste ske i takt med att leasingavtal för befintliga bilar löper ut eller kan sägas upp utan alltför stora ekonomiska konsekvenser. Det har inte varit möjligt att byta ut några fordon under 2019. En översyn av förvaltningens personbilar har skett under hösten 2019 med möjligheter att minska det totala antalet fordon på förvaltningen och öka samnyttjandet av fordon. För 2020 har målet satts som ett gemensamt etappmål för hela förvaltningens fordonsflotta. Detta mål är högre än målet för 2019 och kommer enligt planen för den nya samordnade fordonshanteringen under 2020 att uppnås. Statistiken för 2016-2018 avser hela dåvarande natur- och byggnadsförvaltningens fordonsflotta.					
Miljö- och bygglovsförvaltningens utsläpp av CO2 från tjänsteresor (ton/årsarbetare)	0,81	0,87	0,75	 Positiv	Etappmål 2019 Minska
Resultatet avser hela förvaltningen. Förvaltningens utsläpp per medarbetare ligger betydligt högre än övriga kommunens snitt/medarbetare. Orsaken är att förvaltningens verksamhet är betydligt mer fordonsberoende jämfört med andra. En omställning till fossilfri fordonsflotta är under framtagande.					
Kommunens utsläpp av CO2 från tjänsteresor (ton/årsarbetare)	0,067	0,073	0,077	 Oförändrad	
Utsläpp av CO2 från flygresor har ökat mellan 2018 och 2019. Siffran för flygresor låg 2013 på 0,034 ton CO2 per medarbetare. Därefter har den långsiktiga trenden varit sjunkande siffror. 2019 gick siffran upp igen. Anmärkningsvärt är att kommunens medarbetare gör en hel del inrikesresor med flyg samt att flera förvaltningar har gjort långdistansresor under året. Utsläpp från resor med bil har varit i stort sett oförändrat under de senaste åren.					

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Utsläpp av växthusgaser per invånare (CO ₂ /invånare)	1,7	1,5		 Positiv	
Resultatet släpar efter med ett år, dvs senaste aktuella utfall är från 2018. Under de senaste tre åren har utsläppet av växthusgaser per invånare sjunkit. Etappmålet är 1% 2030 för att nå nettonollmålet 2040. Generellt behövs en kraftfullare insats göras för att nå målen om utsläpp av växthusgaser, även om det går åt rätt håll så går det för långsamt.					
Energianvändning, inkl. verksamhetsel, i kommunala lokaler	179	179	163	 Positiv	
Efter flera år med stigande energiförbrukning i kommunen gick det åt rätt håll under 2019. Fler åtgärder behöver vidtas för att minska energiförbrukningen och nå etappmålet 137 kwh/kvm år 2021.					

Webbaserad miljöutbildning

Bakgrund:

Idag finns ingen samlad miljöutbildning för kommunens anställda. Med anledning av att målen i miljöprogrammet och kommunens interna organisation för miljöarbete, finns ett behov av att fler medarbetare, chefer och förtroendevalda har en grundläggande kunskap om miljöfrågor och om hur kommunen arbetar. Utbildningen ska innehålla grundläggande miljökunskap samt Huddinge kommuns miljömål och miljöstyrning.

Utvecklingsåtagande

Handla upp och introducera en applikation med miljöutbildning för samtliga anställda, chefer och förtroendevalda.

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Arbete med utvecklingsåtagandet har pågått, men inte slutförts under 2019. Under våren 2019 anlätades en konsult för att ta fram en webbaserad miljöutbildning. En förstudie gjordes som visade hur andra kommuner har arbetat med webbaserade miljöutbildningar. Förstudien rekommenderade att Huddinge kommun skulle gå vidare med att samarbeta med andra kommuner för att få fram en kostnadseffektiv utbildning. Vid vidare utredning visade det sig att Huddinge kommun redan har ett ramavtal med en leverantör som kan leverera en färdig utbildning. Fördelen med att använda den färdiga utbildningen är att det är ett kostnadseffektivt alternativ, nackdelen är att den inte är fullt anpassad till Huddinge kommuns behov. I nämndens verksamhetsplan för 2020 har beslut fattats om att åtagandet ska fortsätta under 2020.

God vattenstatus i sjöar och vattendrag

 Godtagbar

Särskilt prioriterat 2019: Arbetet med att förbättra våra vattenförekomsters status ska få ökad prioritet. De planerade uppströmsåtgärderna ska genomföras samt kompletteras med dagvattendammar, fosforfällning och ett nära samarbete med andra aktörer.

Under 2019 har förvaltningen deltagit i och drivit delar av arbetet med att förbättra sjöarnas status inom ramen för de lokala åtgärdsprogrammen för Orlången och Trehörningen. Nämnden tilldelades 12 miljoner kronor för att genomföra ett fällningsarbete i syfte att minska fosforhalterna i sjöarna Orlången och Trehörningen. Arbetet med fällningarna i Orlången slutfördes under året till en kostnad av 11,5 miljoner kronor, varav två miljoner kronor finansieras genom bidrag från Naturvårdsverkets LONA-projekt.

Inom ramen för basuppdraget har förvaltningen även fortsatt att ha en dialog med Stockholms stad i framtagandet av de lokala åtgärdsprogrammen för Magelungen och Drevviken, som förväntas bli klara under början av 2020.

Förvaltningen har även drivit mindre åtgärdsarbeten som är kopplade till de lokala åtgärdsprogrammen för Orlången och Trehörningen genom ett flertal projekt längs Tyresåns avrinningsområde. Projekten längs Balingsholmsdalgången och Lidavägsdiken, som syftar till att minska tillförseln av näringsämnen i Tyresån, har inte framskridit enligt tidsplanen. Den främsta anledningen är att samråden har dragit ut på tiden, vilket även har påverkat budgeten.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Fosforhalter i Långsjön (Segeltorp), (µg/l)	55	60	60	↗ Positiv	
Fosforhalterna i Långsjön har på längre sikt sjunkit. År 2000 låg halterna betydligt högre än idag, för att sjunka fram till 2010. Därefter har halterna stigit något. Igen Tillförseln av näringsämnen kommer huvudsakligen från dagvatten från villatomter och vägar. Sommaren 2019 gick en pump till en toalett vid ett café vid Långsjön sönder och avloppsvatten rann rakt ut i sjön, vilket kan ha påverkat vattenkvaliteten vid provtagningstillfället. Fram till 2021 behöver halterna mer än halveras (målet är att nå 23 µg/l år 2021), vilket kräver kraftfulla insatser.					
Fosforhalter i Trehörningen (Sjödalen), (µg/l)	92	117	112	↘ Negativ	
Fosforhalterna i Trehörningen sjönk under början av 2000-talet, för att sedan stiga igen och de ligger på oroväckande höga nivåer. Arbetet med de åtgärder kring sjön som ska begränsa tillförseln av fosfor har gått långsamt och de dagvattendammar som Stockholm Vatten och Avfall AB ska bygga i syfte att hindra tillförseln har inte påbörjats. Kommunfullmäktige har beslutat om en fällning av aluminium i Trehörningen för att få bukt med halterna. Fällningen kommer genomföras under 2020 och kan ge effekt i mätningarna från 2021 och framåt. Det är mycket osäkert om en fällning kan leda till att etappmålet för 2021 (28 µg/l) nås.					
Fosforhalter i Örlången (Vidja), (µg/l)	46	62	69	↘ Negativ	
Under de senaste åren har fosforhalterna i Örlången stigit, trots att åtgärder har vidtagits runt sjön i syfte att minska tillförseln av fosfor. Under 2019 gjordes en fällning av aluminium i Örlången, vilket inte hann ge resultat i mätningen samma år. I kommande mätning kommer halterna med stor sannolikhet vara lägre, men det är oklart om etappmålet för 2021 (23 µg/l) kommer att nås.					
Fosforhalter i Magelungen, (µg/l)	32	30	28	↗ Positiv	
Fosforhalterna i Magelungen sjönk kraftigt under slutet av 1990-talet för att sedan ligga på en ganska stabil nivå under 2000-talet. De senaste mätperioderna visar på en något sjunkande nivå. Arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram pågår och en fällning av aluminium planeras under 2021 som en engångsinsats för att sänka halterna. Det finns anledning att tro att etappmålet för 2021 (22 µg/l) kommer att nås genom de planerade åtgärderna.					
Fosforhalter i Drevviken, (µg/l)	42	51	49	→ Oförändrad	
Fosforhalterna i Drevviken har sjunkit under 2000-talet, men de senaste mätperioderna har halterna ökat något igen. Ett lokalt åtgärdsprogram för Drevviken håller på att tas fram och åtgärder planeras att genomföras från 2021 och framåt, bland annat en aluminiumfällning i bottensedimentet. Åtgärderna kommer att sänka halterna av fosfor, men etappmålet för 2021 (18 µg/l) kommer bli svårt att nå eftersom de åtgärder som stryker tillförseln av fosfor till Drevviken kommer att ta längre tid att genomföra.					
Siktdjup i Långsjön (Segeltorp) (meter), 3-årsmedelvärden	1,2	1,2	1,3	→ Oförändrad	
Siktdjupet i Långsjön har inte förändrats på många år. Det finns inga omedelbara åtgärder planerade som ger anledning att tro att etappmålet på 2 meters siktdjup 2021 kommer att nås.					
Siktdjup i Trehörningen (meter), 3-årsmedelvärden	0,6	0,6	0,5	→ Oförändrad	
Siktdjupet i Trehörningen har inte förändrats nämnvärt på 20 års tid. Under 2020 kommer en aluminiumfällning att göras i sjön i syfte att sänka fosforhalterna. Det kommer även ge effekt på siktdjupet, men det är inte säkert om etappmålet på 1,8 meter för 2021 kan uppnås.					
Siktdjup i Örlången (Vidja) (meter), 3-årsmedelvärden	0,8	0,8	0,9	→ Oförändrad	
Siktdjupet i Örlången har legat på samma nivå under hela mätperioden. Under 2019 genomfördes en aluminiumfällning i Örlången, vilket också förbättrar siktdjupet. Förändringen kommer synas i mätningen 2020, men det är oklart om etappmålet på 1,9 meters siktdjup 2021 kan nås, eller när effekten kommer att synas på 3-årsmedelvärdet.					

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Siktdjup i Magelungen (meter), 3-årsmedelvärden	2,2	1,7	2,1	➔ Oförändrad	
Siktdjupet i Magelungen har under hela 2000-talet varierat från år till år. Vissa år har etappmålet uppnåtts. Ett lokalt åtgärdsprogram för Magelungen håller på att tas fram och åtgärder planeras att genomföras från 2021, bland annat ska en aluminiumfällning genomföras. Det finns anledning att tro att etappmålet om 2,2 meter kommer att kunna uppnås 2021, men det kommer troligen att dröja ytterligare innan effekten syns på 3-årsmedelvärdet.					
Siktdjup i Drevviken (meter), 3-årsmedelvärden	2,5	1,7	2	↗ Positiv	
Siktdjupet i Drevviken har under en längre period försämrats, men under de senaste fem åren är trenden ändå positiv. Ett lokalt åtgärdsprogram för Drevviken håller på att tas fram och åtgärder förväntas genomföras med start 2021, bland annat genom en aluminiumfällning i bottensedimentet. Det finns därför anledning att tro att etappmålet 2,2 meter för 2021 kan uppnås, men det är oklart när effekten kommer att synas på 3-årsmedelvärdet.					

Förbättra vattenförekomsternas status

Bakgrund:

Under 2019 kommer nämndens arbete med vattenvårdsprojekten fortsätta med projektering och tillståndprocessen för ett projekt längs Lidavägen (Gladö kvarn). Här planeras anläggande av våtmarker, dammar och meandrande vattendrag. Ansökan för tillståndsprövning kommer lämnas in under 2019. Under förutsättning att alla tillstånd blir klara kan arbetet starta under hösten 2019. Dessutom fortsätter arbetet med vattenvårdsprojektet i Balingsholmsdalgången. Tillståndsansökan och projektering görs under 2019. När tillståndprocessen blir klar kommer upphandling av genomförandet starta. Under året kommer nämnden även att arbeta med vattenvårdande åtgärder i Flemingsbergs och Gömmarens naturreservat. I övrigt medverkar klimat- och stadsmiljönämnden i flera samarbetsprojekt med samhällsbyggnadsavdelningen på kommunstyrelsens förvaltning.

Utvecklingsåtgärder

Förbättra vattenförekomsternas status genom att genomföra minst två vattenvårdande insatser.

Status

✓ Klart

Kommentar

Arbetet med att förbättra vattenförekomsternas status har fortsatt under 2019. Nedan följer en redovisning av aktuella åtgärder.

Fällningar i sjöar

I sjön Orlången fälldes under sommar och tidig höst totalt nära 96 ton aluminium för att binda fosfor på sjöbotten och hindra övergödning. Den planerade fällningen av sjön Trehörningen har fått skjutas upp till 2020 på grund av fördröjningar av omkringliggande projekt. Uppföljning av resultatet för Orlången kommer att göras vid vattenprovtagningar 2020. Samtidigt har övriga projekt fortsatt i enlighet med de lokala åtgärdsplanerna för Orlången och Trehörningen.

Balingsholmsdalgången

Längs Balingsholmsdalgången har naturvärdesinventeringar och inmätningar genomförts, en miljökonsekvensbeskrivning och en teknisk beskrivning har varit på samråd och möten med arrendatorer och markägare har hållits. Eftersom en stor del av åtgärderna planeras på privatägd mark är processen komplicerad och utdragen och budgeten har överskridits med omkring 150 000 kronor.

Levande vatten i Lidavägsdike

I Lidavägsdike pågår ett projekt med syfte att lägga om cirka 750 meter vägdike i ett meandrande lopp samt anlägga våtmarker. Syftet är att minska näringsbelastningen i ån och nedströms, i bland annat Orlången, och att öka rekreationsvärdena och den biologiska mångfalden. Under 2019 har en naturvärdesinventering genomförts och en plan för massahantering har tagits fram. Dialog har hållits med tillsynsmyndigheter, berörda arrendatorer och markägare samt med projektgruppen för genomförande av detaljplan för Gladö kvarn med flera. Projektet ska vara genomfört under 2020.

Flemingsbergsskogens naturreservat

I Flemingsbergsskogens naturreservat har en tidigare utdikad sumpskog återställt och Stensättra mosses södra utlopp mot Visättra ängar har färdigställt.

Gömmarens naturreservat

Projektet med att åtgärda Långängen i Gömmarens naturreservat har inte kunnat genomföras på grund av resursbrist.

Bibehållen biologisk mångfald och förbättrade möjligheter för friluftsliv

+ Mycket god

I Huddinge kommun finns höga naturvärden, som ökar invånarnas livskvalitet och hälsa. Våra naturreservat hyser en naturlig och stor biologisk mångfald och utgör viktiga delar av vår regions gröna kilar. Vandringsleder, naturinformation och naturguidningar är uppskattat och viktigt för en friluftskommun som Huddinge. Under året har förvaltningen säkerställt att skyltar och broschyrer finns i och om alla naturreservat. Huddinges naturkarta och annan information i sociala medier har hållits uppdaterad. Huddingeledens nya sträckning har lagts ut på Naturkartan tillsammans med beskrivande text och foton.

Under hösten 2019 har det strategiska arbetet med bekämpning av invasiva arter med fokus på jätteloka påbörjats, se vidare under måttet nedan.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Areal hävdad ängsmark (slåtterängar) (hektar)	34	32	29	 Positiv	Etappmål 2019 14
Slåtterängarna slås maskinellt och för hand utifrån direktiv i naturreservatens skötselplaner. Ängarna är mycket viktiga för den biologiska mångfalden. Två ängsytor som ligger med i slåtterarbetet ligger utanför naturreservaten, men slås eftersom de har höga naturvärden knutna till gammal hävdad gräsmark. Arealen hävdad ängsmark har minskat från 2018 till 2019 men sett till det tidigare värdet på 14 hektar (år 2013-2016) så följer resultatet en positiv trend.					
Areal hävdad våtmarksbete (hektar)	35	29	86	 Positiv	Etappmål 2019 35
Tidigare inrapporterad statistik har varit missvisande, och den kraftiga ökningen från 2018 till 2019 stämmer därför inte. Våtmarksbetet har stadigt ökat från år till år eftersom nya hagar har stängslats i exempelvis Flemingsbergsviken. Våtmarksbetet är en förutsättning för att bibehålla värdena för grunda fågelsjöar som exempelvis Bottnen och har också en vattenrenande effekt. I vissa fall gränsar våtmarksbetet till sjöar och då skapas ett strandbete som är värdefullt för vattenlevande djur och insekter. Strandbetena räknas i dagsläget inte in i våtmarksbetet.					
Andel skogsmark som skyddas som naturreservat	40	40	40	 Oförändrad	Etappmål 2019 40
Mått redovisade i tidigare års VP har varit felaktiga och har nu justerats. Andelen hektar skogsmark som skyddas som naturreservat har inte förändrats sedan 2014, eftersom inga nya reservat har instiftats.					
Bekämpning av invasiva arter har skett enligt beslutad handlingsplan för bekämpning av invasiva arter		Nej	Ja	 Oförändrad	Etappmål 2019 Ja
Arbetet med bekämpning av invasiva arter pågår fast i något begränsad omfattning med fokus på jätteloka och främst inom kommunens naturreservat. Jätteloka på kända platser bekämpas tre gånger per år vilket sker under maj, juni och augusti. Under året har bekämpning av pestskräp gjorts i Paradisets naturreservat. Kartläggning av invasiva arter har gjorts genom tillsyn och med hjälp av felanmälningar från allmänheten. Inom övrig mark som förvaltas av nämnden har brister identifierats i form av bristande information om handlingsplanen och bristande utrustning och kompetens för systematisk bekämpning av invasiva arter. Resursbrist har gjort att bekämpning inte varit ett prioriterat område. Under hösten och vintern kommer en samordning att ske internt inom förvaltningen för att kunna arbeta strategiskt med bekämpningen av invasiva arter. Ett samarbete har också inletts med Hüge bostäder AB och Huddinge samhällsfastigheter AB i syfte att ta ett samlat grepp kring bekämpningen av invasiva arter i kommunen.					

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Placering i mätningen Årets naturvårdskommun	Utfall 2014 1 Utfall 2018 1	Etappmål 2022 1
Årets naturvårdskommun mäts i Naturskyddsföreningens enkät som genomförs var fjärde år. Huddinge kommun hamnade på första plats både 2014 och 2018 och målsättningen är att hamna på första plats även 2022.		

Anta viltvårdsplan

Bakgrund:

Under 2019 ska förvaltningen slutföra arbetet med att förtydliga styrningen av viltfrågor på kommunens mark. I en kommun som Huddinge är vilda djur en resurs som bör förvaltas på ett medvetet sätt. Nämnden kommer därför se över jaktavtalet och anta en viltvårdsplan.

Utvecklingsåtagande

Förvaltningen tar fram ett förslag till viltvårdsplan för beslut i nämnden och nya avtal för jakt och viltvård i enlighet med den nya viltvårdsplanen.

Status

✓ Klart

Kommentar

Viltvårdsplan för kommunen antogs under första kvartalet 2019. Arbetet med att upprätta nya avtal för skyddsjakt och viltvård pågår.

Inleda översyn av föreskrifter, skötselplaner och gränser för kommunala naturreservat

Bakgrund:

Klimat- och stadsmiljönämnden tar avstamp i de nationella miljö kvalitetsmålen som anger att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant. Kommunfullmäktige i Huddinge kommun 2017 antog kommunens nya miljöprogram som syftar till att styra miljöarbetet i kommunen. Ett av sex temaområden som lyfts upp i miljöprogrammet är "Biologisk mångfald och friluftsliv", vilket innefattar mål om såväl bevarande av grönstrukturen och den biologiska mångfalden som att tillgängliggöra naturen för fler besökare.

Utvecklingsåtagandet ska göras utifrån perspektivet att kommunen växer. Idag finns det elva kommunala naturreservat inom Huddinge, för vilka kommunfullmäktige beslutat om syften, föreskrifter och skötselplaner. Syftet med kommunens naturreservat är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och/eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Detta omfattande översynsarbete kommer att sträcka sig under flera år och nämndens ambition är att arbetet med inledande fasen i prioriteringsordningen påbörjas under första halvåret 2019. Det är ett omfattande översynsarbete och nämnden avser att påbörja den s inledande fasen i prioriteringsordningen under första halvåret 2019. Detta arbete kommer att resultera i framtagandet av förslag för prioriteringar och tidplan enligt kommunfullmäktiges uppdrag senast i samband med delårsrapport per den 31 augusti 2019. Dessutom kommer nämnden inom den övergripande översynen särskilt utreda förutsättningarna att inom naturreservatets föreskrifter ge möjligheter att främja friluftaktiviteter. Tidsåtgången är beroende av processen för samråd och politiska beslutsprocesser samt hur omfattande ändringar som kommer föreslås.

Utvecklingsåtagande

Genomföra en övergripande översyn utifrån behov av revidering av syften, föreskrifter, skötselplaner samt eventuell justering av gränser för kommunala naturreservat i Huddinge kommun.

Status

✓ Klart

Kommentar

Under 2019 inledde nämnden ett arbete med att se över skötselplaner och föreskrifter för kommunens naturreservat. Främst har en prioritering och planering för arbetet tagits fram, en projektledare för det övergripande projektet har utsetts och en styrgrupp har satts samman. Prioriterat i revideringarna är att öka fokuset på friluftslivet i naturreservaten och att korrigera reservatsgränserna för att möjliggöra kommande exploateringar och infrastrukturprojekt. Prioriterade reservat är Gömmarens, Örlångens och Flemingsbergsskogens naturreservat.

Översynen är omfattande och kommer sträcka sig över flera år. Nämnden har i verksamhetsplanen för 2020 beslutat om vad som ska göras inom ramen för detta under 2020 i ett nytt utvecklingsåtagande. 2019 års utvecklingsåtagande anses genomfört.

Giftfri miljö

☐ God

Under 2019 har arbete pågått med Huddinge kommuns Handlingsplan för gifter i miljön. Handlingsplanen har under året reviderats utifrån inkomna synpunkter för att inkludera samtliga förvaltningar och kommunala bolag och kommer att implementeras under början av 2020. I revideringen har kommunens kemikaliesamordnare involverats och dialog har skett med miljösamordnarna på Huga bostäder och Huddinge Samhällsfastigheter.

Undersökningen Kritik på teknik genomfördes för första gången för att mäta bland annat nöjdheten kring kommunens avfallshantering. Resultatet för Huddinge kommun visar att 78% av invånarna är positiva till hämtningen av hushållsavfall vid sin bostad. Se vidare under måttet nedan.

I de kommunala verksamheterna ska utsortering av förpackningar och matavfall ske i de egna lokalerna. Återbruk ska uppmuntras i enlighet med tanken om cirkulär ekonomi. Miljö- och bygglovsförvaltningens medarbetare hade redan innan flytten till förvaltningens nya kontorslokaler god tillgång till behållare för utsortering av förpackningar och matavfall. I de nya lokalerna har behållare för metall, plast, kartong och matavfall planerats in från start. Inför flytten gjordes en genomgång av alla befintliga möbler och de som kunde återanvändas har renoverats och klätts om för att passa in på det nya kontoret.

Mått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Mängd hushållsavfall (kg/inv)	429	406	391	 Positiv	Etappmål 2019 Minska
Måttet har ett års eftersläpning och redovisar senaste resultatet för 2018. Andelen hushållsavfall fortsätter att minska, vilket också är i enlighet med etappmålet. En anledning kan vara att andelen grovavfall ökat under samma period.					

Mått	Utfall 2019	Etappmål, ranking & genomsnitt
Invånarnas nöjdhet med eller missnöjdhet med hur avfallshantering fungerar i kommunen	78 %	Etappmål 2019 > Länsnitt
Förvaltningens mål för 2019 var att ligga över länsnittet men då undersökningen inte redovisar resultat på det viset kan målluppfyllelse inte anges. I Huddinge kommun är 78% av invånarna positiva till hämtningen av hushållsavfall till sin bostad. 11% är neutrala och 10% är negativt inställda. 2% vet ej. Kommuninvånare som bor utanför tätorterna är i något högre grad positivt inställda, jämfört med de som bor i Huddinge centrum eller i någon annan tätort. Missnöjet gäller främst fulla sopbehållare. Det kan förklara det högre missnöjet bland befolkningen som bor i tätorter, där människor bor i flerbostadshus och oftare använder samma sopbehållare. Detta är ett nytt mått för 2019 då kommunen deltar i Sveriges kommuner och regioners undersökning Kritik på teknik för första gången. Arbetet med att göra jämförelser med de övriga kommuner i länet som deltog i undersökningen och att göra analys av resultatet och eventuella åtgärder kommer att göras under 2020.		

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter	43,8 %	40,9 %	39,6 %	 Negativ	Etappmål 2019 Behåll Ranking 2017 3/ 21
Andelen ekologisk mat i kommunens verksamheter minskar något istället för att öka. Det är en bekymmersam utveckling som verksamheterna främst förklarar med ett ansträngt budgetläge och svårigheter att prioritera ekologisk mat framför annat. Enligt den årliga undersökning av matkassar som pensionärernas riksorganisation, PRO, gör har priset på ekologisk mat sjunkit de senaste åren. Prisbilden kan därför inte sägas motivera valet att minska andelen ekologisk mat. För att nå målet att bibehålla eller öka andelen ekologisk mat kan en översyn göras för att se hur kostnaderna inom måltidsområdet kan fördelas om. Exempelvis kan ett arbete mot matsvinn eller en fördelning med mer grönsaker och mindre kött i kosten sänka kostnaderna och öka möjligheterna att köpa in fler ekologiska livsmedel.					
Insamlat förpackningsmaterial per capita (kg)	54,3	55,2		 Oförändrad	Etappmål 2019 69,5
Andelen insamlat förpackningsmaterial per capita mäts årligen och redovisas med ett års eftersläpning, det är alltså 2018 års resultat som syns här. Andelen insamlade förpackningar har inte minskat i takt med målsättningen och etappmålet för 2020 ligger långt ifrån resultatet för 2018.					

Kommunicera internmiljöarbete till förtroendevalda avseende samtliga nämnder och helägda bolag

Bakgrund:

Nämnder och styrelser i kommunen ansvarar för att miljöarbetet bedrivs enligt de miljömål och policydokument som gäller för verksamheten. Klimat- och stadsmiljönämnd ger vägledning och följer upp kommunens interna miljöarbete bland annat övergripande mål och nämndmål samt mål i kommunens Miljöprogram 2017-2021. Under 2019 kommer nämnden kontinuerligt informera förtroendevalda om samtliga nämnders och helägda bolags internmiljöarbete samt följa upp verksamheternas miljöarbete i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen.

Utvecklingsåtagande

Under 2019 kommer nämnden kontinuerligt informera förtroendevalda om samtliga nämnders och helägda bolags internmiljöarbete samt följa upp verksamheternas miljöarbete i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen.

Status

✓ Klart

Kommentar

Under året har kommunens nya digitala planerings- och uppföljningsverktyg använts för att kommunicera när andra nämnders målsättningar och resultat har varit ottydliga eller otillräckliga. Under senhösten bjöds även nämndordföranden och förvaltningsdirektörer in till Klimat- och stadsmiljönämnden för att presentera hur de arbetar med målen i miljöprogrammet.

Miljökrav i upphandlingar

Bakgrund:

Gifter i vardagen utgör ett hot inte bara mot oss människor utan även mot vår livsmiljö. Med utgångspunkt i den nya kommunövergripande handlingsplanen för giftfri miljö ska kommunens arbete för en giftfri miljö struktureras och förankras och åtgärder vidtas för att få bort skadliga kemikalier i kommunens olika verksamheter. Vid inköp av varor och tjänster till kommunala verksamheter ska relevanta miljökrav i upphandlingar ställas till inköp där medvetna val ska ske på alla nivåer. Medvetna val innebär att öka andelen miljömärkta varor samt att alltid söka alternativ till miljöfarliga produkter. Produkter som innehåller farliga ämnen som är tillståndspliktiga eller omfattas av begränsningsregler i enlighet med handlingsplanen ska inte köpas in eller användas. Kostnader knutna till inköp av olika typer av entreprenader svarar för en övervägande del av nämndens totala kostnader.

Utvecklingsåtagande

Förvaltningen att undersöka hur miljökrav kan föras in i entreprenadupphandlingar i syfte att öka andelen miljöanpassade inköp.

Status

✓ Klart

Kommentar

De stora inköp som förvaltningen gör där verksamheten kan innehålla skadliga kemikalier har identifierats inom städning, vinterväghållning och barmarksservice. Under 2019 har förvaltningen tecknat ett nytt avtal för städning i de egna lokalerna där produkterna i största möjliga utsträckning ska vara biologiskt lätt nedbrytbara och inte ge skadliga restprodukter, ha tillverkats av förnybara råvaror eller återvunnet material samt att varutransporterna ska om möjligt samordnas.

Upphandling av vinter- samt barmarksservice för 2020 har påbörjats och i den upphandlingen kommer utsläppskrav ställas på de maskiner som används samt vilka medel/kemikalier som leverantören får och inte får använda.

Systematisk kvalitetsutveckling

Godtagbar

Stadsmiljöavdelningen har förändrat organisationen och infört tre enheter med tf. enhetschefer med personal och budgetansvar. Vidare har avdelningen inlett ett genomgripande förbättringsarbete för att höja såväl effektivitet som kompetens i hela driftverksamheten.

Förändrings- och förbättringsarbetet bedrivs parallellt med tre inriktningar:

1. Förbättrade interna processer, rutiner och kontroll över våra verksamhetsdelar.
2. Se över möjligheter att öka intäkter i form av justerade avgifter för felparkerade fordon, TA-planer och schakttillstånd.
3. Se över och minska kostnaderna med hjälp av analyser av drift, behov och nyttjande av teknisk utrustning, effektivisering och samordnade upphandlingar samt prövning av samverkan inom Huddingekoncernen och konkurrensutsättning.

Samtliga vidtagna åtgärder/aktiviteter har samma prioriterande mål – budget i balans.

På Natur- och klimatavdelningen har arbete gjorts med att strukturera upp verksamheten och förbättra rutiner och arbetssätt. Medarbetarna har fått utökat ansvar för arbetsuppgifter, och uppgifter har spridits jämnare över gruppen. Det har resulterat i att engagemanget och arbetsglädjen har ökat för gruppen. Inom Energi- och klimatrådgivningen pågår ständig verksamhetsutveckling genom ett årshjul där alla aktiviteter återkopplas och utvärderas av gruppen. Särskilt fokus har under året legat på CEK-projektet, som avslutades den första december. Två miljöstrategier har rekryterats för att driva det klimatstrategiska arbetet för hela kommunen.

Systematiskt planera, följa upp och förbättra

Godtagbar

Särskilt prioriterat 2019: Nämnderna ska tydliggöra vad i verksamheter som utförs utöver kärnuppdraget.

Förvaltningen har arbetat med de särskilda prioriteringarna genom fortsatt arbete med att tydliggöra förvaltningens basuppdrag. Det som återstår är vidare arbete med att ta fram kvalitetsnivåer och därefter ta fram någon form av prioriteringsunderlag som nämnden får vara med och besluta om. Detta är en del av det pågående förbättringsarbetet på stadsmiljöavdelningen. Se vidare under utvecklingsåtagandet nedan.

Särskilt prioriterat 2019: Kommunen ska utveckla arbetet med att jämföra sig med andra kommuner för att hitta goda exempel på hur man kan arbeta effektivare.

Förvaltningen har under hösten avrapporterat till nämnden den jämförelseanalys som gjorts inom nämndens områden under 2019. Arbetet kommer fortsätta som planerat under 2020.

Särskilt prioriterat 2019:

- Kostnaderna ska tydligare kopplas till verksamheterna så rätt prioriteringar görs. Konsekvensbeskrivningar kring vad nya digitaliseringslösningar leder till för kostnader/besparingar ska finnas.
- Genomlysningen av kommunens verksamheter som påbörjades 2018 ska fortsätta och bidra till insatser för en mer kostnadseffektiv verksamhet med fortsatt hög kvalitet. Samordningen mellan kommunens verksamheter ska fortsätta.

Förvaltningen jobbar kontinuerligt med att se över såväl kostnader som intäkter och processer. För nämndens verksamheter har stora förändringar i organisation gjorts med anledning av den förändrade nämndorganisationen och utökat ansvar för klimat- och miljöstrategiska arbetet i och med detta. Nya avdelningschefer har rekryterats under året och de har påbörjat ett förändrings- och förbättringsarbete inom sina respektive organisationer.

Under hösten 2019 har stadsmiljöavdelningen påbörjat förbättringsarbeten som gett resultat redan 2019. Den stora utväxlingen kommer att ske under 2020. Nedanstående redovisning är en del av det som genomförts och påbörjats under året.

- Ny ledningsorganisation införd bestående av tre enheter med olika verksamhetsansvar.
- Översyn och anpassning av egen drift kontra extern regi.
- Fokus på basuppdraget och gränsdragningar mellan olika förvaltningar.

- Interna processer och kontroll: Ändrade inköps-/avropsprocesser, minskade inköp utanför upphandlade tjänster/produkter, ökad fakturakontroll, periodiseringar och kostnadsuppbokningar – bättre kontroll på resultatet och ökad trovärdighet.

För natur- och klimatavdelningen har arbetet med att strukturera arbetet inom naturvården inletts. Bland annat har samarbetet förbättrats mellan reservatsförvaltare och naturvårdsvakter och målbilden har tydliggjorts för medarbetarna. Det har lett till att ett flertal nya projekt i syfte att öka den biologiska mångfalden och uppfylla syftet med reservatsföreskrifter och skötselplaner kommer att starta.

Jämförelseanalys

Bakgrund:

Kommunens viktigaste uppgift är att ge kommuninvånarna service med hög kvalitet. Nämnden ska arbeta långsiktigt med att finna smartare lösningar för sina verksamheter i strävan efter att hitta bästa modell för kvalitetsutveckling och kostnadseffektivitet i kommunens arbete. Under 2019 kommer nämnden att utveckla sitt arbete med jämförelseanalys i syfte att jämföra sina verksamheter med jämförbara verksamheter i andra kommuner.

Nämndens arbete med att utveckla jämförelsemått avser utveckling av kvalitativa och kvantitativa nyckeltal i syfte att förbättra förutsättningar för jämförelser av såväl kostnader för olika tjänster som för service- och digitaliseringsnivå, nyttjandegrad handläggningstid, verksamheternas förmåga att hålla tidplaner samt graden av måluppfyllelse. Huvudsyftet med att arbeta fram kvalitetssäkrade jämförelsetal inom olika verksamheter är att ge förvaltningens ledning en översiktlig bild av dels interna service- och kostnadsförhållanden som dels kan jämföras med andra förvaltningar men även externt med strukturellt jämförbara verksamheter i andra kommuner. Detta kommer att ge vägledning för beslutsunderlag för bland annat verksamhetsanalyser, prioriteringar, översyner och för kostnadsjämförelser

Under första halvåret 2019 kommer en ny enkätundersökning att genomföras om hur invånarna uppfattar kommunens service när det gäller bland annat gator och vägar, parker och lekplatser samt sophämtning och avfallshantering. Undersökningens resultat kommer att ge bättre förutsättningar för jämförelser med de deltagande kommunerna samt utökad underlag om vilka verksamheter bör kunna prioriteras inom nämndens verksamhetsområden vid avvägningen om verksamhet ska skötas i egen regi eller av privata utförare. Detta kommer bland annat att möjliggöra en utvärdering och jämförelse av kostnader för verksamheter som sköts i egen regi med utomstående alternativa lösningar och finna förklaringsfaktorer till varför spännvidden är så stor mellan kommunerna avseende kostnader för olika verksamheter.

Utvecklingsåtagande

Under första halvåret 2019 kommer en ny enkätundersökning att genomföras om hur invånarna uppfattar kommunens service när det gäller bland annat gator och vägar, parker och lekplatser samt sophämtning och avfallshantering. Undersökningens resultat kommer att ge bättre förutsättningar för jämförelser med de deltagande kommunerna samt utökad underlag om vilka verksamheter bör kunna prioriteras inom nämndens verksamhetsområden vid avvägningen om verksamhet ska skötas i egen regi eller av privata utförare. Förvaltningens förslag till jämförelseanalys med tillhörande nyckeltal kommer att presenteras för nämnden senast i samband med delårsrapport per den 31 augusti 2019.

Status

✓ Klart

Kommentar

Förvaltningen har under hösten avrapporterat till nämnden den jämförelseanalys som gjorts inom nämndens områden under 2019. Nämnden har i verksamhetsplanen för 2020 beslutat om vad som ska göras inom området jämföra, analysera och förändra under 2020 i ett nytt utvecklingsåtagande. 2019 års utvecklingsåtagande anses genomfört.

Tydliggöra förvaltningens basuppdrag

Bakgrund:

Arbetet med utvecklingsåtagande gällande tydliggörandet av förvaltningens basuppdrag utifrån nämndens reglemente har startats upp under 2018. Utvecklingsåtagandets andra fas kommer att genomföras under sommaren 2019 på respektive verksamhetsdel och kommer att resultera i tydligare tolkningar och formuleringar av basuppdraget med hänsyn till verksamhetsrelevanta styrdokument och lagar. Samtliga avdelningar/enheter kommer att ha ett tydligare formulerat uppdrag efter genomlysningen, dvs. förvaltningens tolkning av nämndernas reglemente och dess fördelning inom förvaltningen. Detta arbete kommer att resultera i ett prioriteringsunderlag som kommer att utgöra en utgångspunkt för verksamheternas framtida kontinuerliga granskning och utvärdering utifrån kostnadseffektivitet och servicenivåkrav. Prioriteringsunderlaget kommer att redovisas till nämnden senast i samband med delårsrapport per den 31 augusti 2019.

Utvecklingsåtagande

Slutföra arbetet med att tydliggöra förvaltningens basuppdrag

Status

 Ej klart i år

Kommentar

En genomgång har gjorts av nämndens reglemente och de beskrivningar av basuppdrag och rollbeskrivningar som finns på respektive avdelning. För varje ansvarsområde har en analys gjorts utifrån ett antal frågeställningar. Slutsatsen efter genomgången är att reglementet väl täcker de arbetsuppgifter som idag utförs av förvaltningen och som bör göras. Det som återstår är vidare arbete med gränsdragning mot andra förvaltningar samt att ta fram kvalitetsnivåer och därefter ta fram någon form av prioriteringsunderlag som nämnden får vara med och besluta om. Detta är en del av det pågående förbättringsarbetet på stadsmiljöavdelningen. Utvecklingsåtagandet föreslås föras över till nämndens verksamhetsplan för 2020 för slutförande under 2020.

Ökad processorientering

 God

Förvaltningen har deltagit i första delen av det kommungemensamma projektet, HuddKLASSA, som leds av kommunstyrelsens förvaltning. Projektet startade under hösten 2018 med målet att ta fram processgrupper och processer inom verksamhetstyperna övergripande kommunal ledning och kommunalt verksamhetsstöd, med utgångspunkt i SKL:s KLASSA. Projektet kommer att slutföras under 2020 med upprättande av register för kommunens kärnverksamheter.

God användning av digitaliseringens möjligheter

 Godtagbar

Särskilt prioriterat 2019:

- Digitalisering ska bidra till kostnadseffektivitet och underlätta för medarbetarna att fokusera på kärnuppdraget.
- Kommunen ska samarbeta med andra aktörer vilket ska bidra till kostnadskvalitet och kvalitetsutveckling.
- Innovativa arbetsmetoder som leder till ökad kvalitet för invånare, företagare samt brukare och minskade kostnader för kommunen ska tas till vara och implementeras.

Flertalet större påbörjade digitaliseringsprojekt som stadsmiljöavdelningen hade åtagit sig att utföra har fått pausas med anledning av brist av medel samt pga. bristande upphandlingsresurser.

De digitaliseringsprojekt som har genomförts är inventering och digitisering av förvaltningens gröna skötselobjekt samt inventering och digitisering av belysningsarmaturer. Denna inventering ger stora fördelar i vårt systematiska arbete med förbättringar inom parkområdet då vi nu med hjälp av fakta lättare kan ta fram prognoser för kostnader, uppföljning m.m.

Skanning av avdelningarnas samtliga pappersritningar har slutförts och digital inläsning av avtal på papperskopior är utförd.

Implementering av digitala körjournaler i samarbete med kommunstyrelsens förvaltning är i drift i stort sett samtliga av förvaltningens bilar. Före sista januari 2020 kommer montering ske i återstående bilar.

Digitalisering av stadsmiljöavdelningen

Bakgrund:

Stadsmiljöavdelningens verksamhet skiljer sig från de övriga med en lägre grad av digitalisering. Effektivisering och kostnadsoptimering inom avdelningen förutsätter digitalanpassning av verksamheten. Detta kommer att underlätta att resurser frigörs och därmed kan medarbetarna fokusera på basuppdraget.

För att utveckla och förbättra verksamheten inom stadsmiljöavdelningen behöver ett flertal åtgärder genomföras för att få verksamheten mer strukturerad och digitaliserad. Ett antal åtgärder har påbörjats de senaste åren genom en påbörjad kartläggning av skötselytor, inventering av status för olika objekt och projekt informationsmodellering samt nu pågående förändringsarbete och arbete med rollbeskrivningar. Detta arbete behöver slutföras och IT-system för stöd till förvaltningen av olika objekt/ansvarsområden behöver finnas på plats för att verksamheten ska skötas på ett effektivare och mer överblickbart sätt.

Detta är ett långsiktigt arbete som behöver fortsätta över längre tid med ett stegvis införande och utveckling av verksamheten för att nå önskat läge med bättre styrning och uppföljning. Under 2019 kommer nämnden att prioritera detta arbete bland annat genom att mäta digitaliseringsförväntningar som nämndens verksamheter har och i hur pass stor omfattning har dessa realiserats ut.

Framtagande av nya rutiner och ett nytt system för felanmälan behöver prioriteras eftersom det är en del av en större IT-lösning vars licens har sagts upp. Dessutom har det gamla systemet uppfattats icke användarvänligt av invånare, servicecenter och de medarbetare som ska åtgärda felen.

Slutmålet är att verksamheten ska ha digitala förvaltningsystem där alla objekt (t.ex. broar, stängsel, papperskorgar, fågeltorn, gator) finns registrerade och utifrån detta kan skötsel/drift- och underhållsplaner tas fram och följas upp.

Utvecklingsåtagande

Digitalisering av stadsmiljöavdelningen

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Flera digitaliseringsprojekt är påbörjade men har pausats i brist på ekonomiska medel. Det gäller exempelvis digitalisering av fordonsflytt, cykelhantering, system för hantering inventering och planering av belägningsprogrammet, förvaltningssystem för grönyteskötsel, belysningsprogram samt ett nytt felhanteringssystem. För samtliga dessa system har omvärldsbevakning gjorts under 2019.

Gällande det mest prioriterade systemet för felanmälan pågår arbete med kravställande inför upphandling.

Under 2019 har inventering av olika ytor för parkmiljön och övriga grönområden utförts och informationen har lagrats i kommunens kartdatasystem. Förvaltningen har nu detaljkunskaper om t.ex. antalet papperskorgar, antal kvm naturmark, gräs, antal parkbänkar, belysningsstolpar och lekplatsutrustning i kommunen.

Ett större uppdrag gällande skanning av samtliga avdelningens pappersritningar är slutförd. Det finns fortfarande ett behov av att digitalisera ritningar som finns på mikrofilm.

Skanning har också skett av avdelningens avtal i pappersformat. Viss dokumentation som kan finnas ute lokalt i våra fältlokaler kan återstå men inventering av dessa pågår.

Nämnden har i verksamhetsplanen för 2020 beslutat om vad som ska göras inom området digitalisering under 2020 i ett nytt utvecklingsåtagande (ersätta system för felanmälan). 2019 års utvecklingsåtagande föreslås därför avslutas trots att alla åtgärder inte är genomförda. Ytterligare ambitioner kring digitalisering ryms inte under 2020.

Attraktiv arbetsgivare

Särskilt prioriterat 2019:

- Kommunen ska aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare både för rekrytering av ny personal men också för att behålla de som redan arbetar i kommunen.
- Huddinge kommun ska ha bra chefer eftersom ledarskapet har stor betydelse för medarbetarnas arbetsmiljö och verksamhetens kvalitet.
- Öka frisknärvaron genom att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron behöver motverkas genom ett systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete på respektive förvaltning.

Förvaltningen har arbetat med de särskilda prioriteringarna inom ramen för utvecklingsområdena som beskrivs nedan. Året har präglats av stora förändringar på förvaltningen med nya nämnder, förändrad förvaltningsorganisation och flera nya chefer.

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Antal anställda	Utfall 12- 2019 62 Utfall 12- 2018 190 Utfall 12- 2017 174		Kvinnor 12- 2019 19 Kvinnor 12- 2018 92 Kvinnor 12- 2017 91	Män 12- 2019 43 Män 12- 2018 98 Män 12- 2017 83	
Antal anställda går inte att jämföra med utfall tidigare år eftersom förvaltningens medarbetare sedan 1 april 2019 är uppdelade på två nämnder. Tidigare tillhörde förvaltningens samtliga medarbetare samma nämnd.					
Antal anställda chefer	Utfall 12- 2019 6 Utfall 12- 2018 13 Utfall 12- 2017 13		Kvinnor 12- 2019 2 Kvinnor 12- 2018 7 Kvinnor 12- 2017 8	Män 12- 2019 4 Män 12- 2018 6 Män 12- 2017 5	
Antal chefer går inte att jämföra med utfall tidigare år eftersom förvaltningens chefer sedan 1 april 2019 är uppdelade på två nämnder. Tidigare tillhörde förvaltningens samtliga medarbetare samma nämnd.					
Personalomsättning (exklusive intern rörlighet) ack	Utfall 12- 2019 18,7 % Utfall 12- 2018 14 % Utfall 12- 2017 14,7 % Trend för totalresultat Negativ				
Personalomsättningen har ökat något från 2018 till 2019. Ny personal har dock relativt lätt kunnat rekryteras. Förvaltningen genomför avslutssamtal med medarbetare som avslutar sin anställning för att få en tydlig bild över avslutsorsak. Personalomsättningen går inte fullt ut att jämföra med utfall tidigare år eftersom förvaltningens medarbetare sedan 1 april 2019 är uppdelade på två nämnder. Tidigare tillhörde förvaltningens samtliga medarbetare samma nämnd.					

Aktivt medarbetarskap

Förvaltningen som helhet har ett fortsatt bra resultat på medarbetarprofilen och hållbart medarbetarengagemang. Resultatet skiljer sig dock mellan olika avdelningar.

Medarbetarskap handlar om att tillsammans med andra arbeta mot de gemensamma målen. Medarbetarskapet ska kännetecknas av engagemang, ansvarstagande för sitt eget arbete och helheten samt en vilja att utvecklas och bidra till verksamhetens utveckling och kvalitet. I medarbetarskapet ingår att leva upp till kommunens gemensamma värden. Hållbart medarbetarengagemang - Motivation mäter medarbetarengagemangets nivå.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet) Huddinge kommun	index 82	index 80	index 77,2		
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivationsindex, Huddinge kommun	index 76	index 79	index 80		

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet)	Utfall 2019 index 74,4 Utfall 2018 index 78 Utfall 2017 index 77 Trend för totalresultat Negativ		Kvinnor 2019 index 76,2 Kvinnor 2018 index 81 Kvinnor 2017 index 78	Män 2019 index 73,1 Män 2018 index 74 Män 2017 index 76	
<p>Medarbetarundersökningen genomförs årligen under första kvartalet. Förvaltningens värde för 2019 ligger strax under det riktvärde som mätmodellen anger (75). Måttet mäter medarbetarnas uppfattning av sitt eget ansvar, inflytande, lärande och välmående på arbetsplatsen. Det är ett index av förbättringsområdena delaktighet, socialt klimat, lärande i arbetet och medarbetarskap.</p> <p>Resultatet redovisar utfall för miljö- och bygglovsförvaltningen. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet, vilken sprider sig mellan 61 och 84.</p>					
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivation	Utfall 2019 index 74,6 Utfall 2018 index 76 Utfall 2017 index 74 Trend för totalresultat Oförändrad	Etappmål 2019 Öka	Kvinnor 2019 index 74 Kvinnor 2018 index 78 Kvinnor 2017 index 73	Män 2019 index 75,4 Män 2018 index 74 Män 2017 index 74	
<p>Förvaltningen har ett fortsatt bra resultat. Kvinnors resultat och resultatet på totalen har dock gått ner en aning från 2018. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet, vilken sprider sig mellan 68 och 81.</p> <p>Resultatet redovisar utfall för miljö- och bygglovsförvaltningen.</p> <p>HME Motivation mäter medarbetarengagemangets nivå. Syftet med HME är att göra en jämförelse med länet, där föregående års länssnitt är målet. Måttet är framtaget av SKR och baserar sig på tre frågor om motivationen för arbetet. Måttet hämtas från den årliga medarbetarenkäten</p>					

Utveckla medarbetarskapet

Nämndens ledarskapsfilosofi bygger på transformerande ledarskap och då är ett aktivt medarbetarskap en förutsättning.

Medarbetarskolan

Kraven och förväntningarna på medarbetare i komplexa verksamheter blir alltmer lika de som ställs på chefer och ledare. Medarbetarskolan, en e-utbildning, sätter fokus på att se helheten i verksamheten, att förstå organisationen samt eget ansvarstagande. En pilotomgång genomförs hösten 2018 och vid gott utfall kommer det att erbjudas till alla medarbetare.

Värdegrund 2.0

Driv, omtanke, mod och mångfald, en uppfräschning av värdegrunden för att levandegöra den på hela förvaltningen. Värdegrunden ska vara levande och ska bevaras genom vidareutveckling. Värdegrunden ska bidra till ett starkt engagemang och en utvecklande arbetskultur som präglas av samarbete, ansvarstagande, helhetsperspektiv på verksamheten och på det gemensamma uppdraget.

Professionell kommunikation för handläggare

Under 2018 har Samhällsbyggnadsavdelningen och Natur- och byggnadsförvaltningen tillsammans genomfört en pilotutbildning i professionella samtal med syfte att rusta handläggare med metoder för ökad dialog och kommunikationstekniker. Utbildningen kommer att erbjudas till samtliga handläggare under 2019. Chefsgruppen kommer att få en genomgång av utbildningen och möjlighet att konkret arbeta med hur man stöttar medarbetare som hamnar i komplexa/svåra situationer med kunder.

Utvecklingsåtagande

Utveckla medarbetarskapet.

Status

✓ Klart

Kommentar

Utbildningen i professionell kommunikation har erbjudits till samtliga handläggare under 2019. Chefsgruppen har fått genomgång av utbildningen och möjlighet att konkret arbeta med hur man stöttar medarbetare som hamnar i komplexa/svåra situationer med kunder.

Utbildning i professionell kommunikation för medarbetare har genomförts under 2019.

Förvaltningen har valt att avstå från att genomföra Medarbetarskolan och även skjutit upp att genomföra en uppfräschning av värdegrunden med anledning av att rekrytering av ny förvaltningsdirektör pågår och att förvaltningen har nya avdelningschefer på samtliga avdelningar utom en.

Aktivt ledarskap

Godtagbar

Ledarskapsprofilen har fortsatt ett bra värde men har sjunkit något och en anledning kan vara hög omsättning på chefer. Resultatet redovisar utfall för hela förvaltningen.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet) Huddinge kommun	index 72	index 71	index 71,2	➔ Oförändrad	

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet)	Utfall 2019 index 68 Utfall 2018 index 71 Utfall 2017 index 71 Trend för totalresultat ➔ Negativ		Kvinnor 2019 index 71,7 Kvinnor 2018 index 74 Kvinnor 2017 index 71	Män 2019 index 65,5 Män 2018 index 66 Män 2017 index 69	

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
<p>Ledarskapsprofilen ger en bild av hur medarbetarna uppfattar sin närmaste chef och ledarskap och hur väl arbetsplatsen fungerar vad gäller exempelvis resursanvändning och målarbete. Ledarskap är att nå resultat och få andra med sig i arbetet. Ledarskapet ska på ett tydligt och engagerande sätt skapa förståelse för uppdraget.</p> <p>Ledarskapsprofilen har fortsatt ett bra värde men har sjunkit något och en anledning kan vara hög omsättning på chefer. Resultatet redovisar utfall för hela miljö- och bygglövsförvaltningen. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet på mellan 51 och 81.</p> <p>Kvinnor skattar högre än män.</p>					
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskap	Utfall 2019 index 76,9 Utfall 2018 index 80 Utfall 2017 index 82 Trend för totalresultat Negativ	Etappmål 2019 Behåll	Kvinnor 2019 index 79,8 Kvinnor 2018 index 83 Kvinnor 2017 index 82 Män 2019 index 75,8 Män 2018 index 77 Män 2017 index 80		 Kön
<p>HME Ledarskap har fortsatt ett bra värde men har sjunkit något och en anledning kan vara hög omsättning på chefer. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet, vilken sprider sig mellan 60 och 88. Kvinnor skattar högre än män.</p>					
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskapsindex, Huddinge kommun	Utfall 2019 index 78 Utfall 2018 index 78 Utfall 2017 index 78 Trend för totalresultat Oförändrad				

Förbättrad målstyrning

Nämnden arbetar kontinuerligt för att förtydliga målstyrningen som också är ett långsiktigt fokusområde. Alla chefer har, under 2018, genomgått utbildning i målarbete samt i lönebildning och lönekriterier. Arbetet kommer att fortsätta genom att:

- Tillämpa nya samtalsmallar för medarbetarnas individuella planerings- och uppföljningssamtal, som tydligt visar hur respektive individ bidrar till verksamhetens mål.
- Stärka medarbetarnas kunskap och förståelse för målarbetet och tydliggöra kopplingen mellan mål, resultat och lön.

Utvecklingsåtagande

Förbättrad målstyrning

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Arbetet med tillämpning av planerings- och uppföljningssamtalsmallen kopplat till individuella mål fortskrider enligt plan. För att ytterligare öka förståelsen för medarbetarskapets betydelse har förvaltningen börjat att redan i rekryteringsprocessen förmedla förvaltningens krav på medarbetarskap.

Alla medarbetare kommer att involveras i att bryta ner verksamhetsplanen till arbetsplaner och i individuella mål. Pågående förbättringsarbete inom Stadsmiljöavdelningen har inneburit en fördröjning i arbetet med att bryta ner mål från verksamhetsplan till arbetsplaner och individuella mål.

Överfört från 2018: Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen

Arbetet med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt är ett pågående projekt och under 2019 är det nämndens mest omfattande utvecklingsåtagande. Nämnden kommer arbeta med följande tre delprojekt under verksamhetsåret:

1. Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt.
2. Flytta till nya lokaler i Flemingsberg.
3. Tillgodose att de processer som nämnden själv äger går att genomföra digitalt.

Utvecklingsåtagande

Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen

Status

✓ Klart

Kommentar

Förvaltningen har under sommaren 2019 flyttat till nya lokaler i Flemingsberg och därmed påbörjat ett aktivitetsbaserat arbetssätt.

Goda förutsättningar

👉 Godtagbar

Värdet på prestationsnivå och hållbart medarbetarengagemang har sjunkit något från 2018. En anledning till att värdet har sjunkit något kan vara en hög omsättning bland chefer och en oro inför flytt. Sjukfrånvaromåttan går inte att jämföra med tidigare mått.

Utvecklingsåtagandet Hälsosam arbetsplats har inte genomförts i sin helhet men föreslås avslutas för 2019. Arbetet med dessa frågor kommer att fortsätta som en del av basuppdraget under 2020.

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Sjukfrånvaro (total)	Utfall 11- 2019 8,8 % Utfall 11- 2018 7,4 % Utfall 11- 2017 7,6 % Trend för totalresultat ➡ Negativ	Etappmål 2019 Behåll	Kvinnor 11- 2019 11,5 % Kvinnor 11- 2018 8,1 % Kvinnor 11- 2017 8,4 %	Män 11- 2019 7,7 % Män 11- 2018 6,6 % Män 11- 2017 6,8 %	
Förvaltningen har bedrivit ett aktivt och systematiskt rehabiliteringsarbete med tidiga insatser för att få tillbaka långtidssjukskrivna i arbete. Arbetet har skett med stöd av företagshälsövarlden och HR-konsulter. Den totala sjukfrånvaro har trots detta gått upp något jämfört med 2018 men måttet går inte fullt ut att jämföra med tidigare mått eftersom förvaltningens medarbetare ingår i nya nämnder från 1 april 2019.					
Korttidssjukfrånvaro (1-14 dagar)	Utfall 11- 2019 1,8 % Utfall 11- 2018 2,1 % Utfall 11- 2017 1,9 % Trend för totalresultat ➡ Positiv	Etappmål 2019 Minska	Kvinnor 11- 2019 2,8 % Kvinnor 11- 2018 2,3 % Kvinnor 11- 2017 2,4 %	Män 11- 2019 1,4 % Män 11- 2018 1,8 % Män 11- 2017 1,3 %	
Uppgifterna om den korta sjukfrånvaron är ett genomsnitt av de senaste månaderna till och med november 2019. Den korta sjukfrånvaron har gått ner jämfört med 2018. Kvinnorna har även 2019 haft högre kort sjukfrånvaro jämfört med männen. Detta mått går inte fullt ut att jämföra med tidigare mått eftersom förvaltningens medarbetare ingår i nya nämnder 2019-04-01.					
Långtidssjukfrånvaro (över 180 dagar)	Utfall 11- 2019 5,7 % Utfall 11- 2018 3,3 % Utfall 11- 2017 4 % Trend för totalresultat ➡ Negativ	Etappmål 2019 Minska	Kvinnor 11- 2019 6,6 % Kvinnor 11- 2018 3,1 % Kvinnor 11- 2017 4,6 %	Män 11- 2019 5,3 % Män 11- 2018 3,6 % Män 11- 2017 3,3 %	

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön	Omotiverade skillnader?
Uppgifterna om sjukfrånvaro över 180 dagar är ett genomsnitt av de 12 senaste månaderna till och med november 2019. Förvaltningens långa sjukfrånvaro har ökat från 2018. Observera att en persons långtidssjukfrånvaro eller tillfrisknande efter en långtidssjukfrånvaro, kan ge stor variation i procentenheter när antalet anställda är relativt få. Förvaltningens chefer med stöd av HR-konsulter arbetar aktivt för att förhindra sjukfrånvaro och för att få tillbaka medarbetare i arbete så fort det är möjligt. Detta mått går inte helt att jämföra med tidigare mått eftersom förvaltningens medarbetare ingår i nya nämnder 2019-04-01.				

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Prestationsnivå (sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra) Huddinge kommun	index 73	index 72	index 72,4	➔ Oförändrad	
Hållbart medarbetarengagemang (HME - organisationens och chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang) - Huddinge kommun	index 77	index 80	index 74,6	⬇️ Negativ	
Sjukfrånvaro (total) Huddinge kommun	8,1 %	8 %	7,7 %	⬆️ Positiv	
Korttidssjukfrånvaro (1-14 dagar) Huddinge kommun	2,9 %	2,9 %	1,7 %	⬆️ Positiv	
Långtidssjukfrånvaro (över 180 dagar) Huddinge kommun	3,2 %	2,9 %	2,9 %	➔ Oförändrad	

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön		Omotiverade skillnader?
Prestationsnivå (sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra)	Utfall 2019 index 68,9 Utfall 2018 index 72 Utfall 2017 index 72 Trend för totalresultat ⬇️ Negativ		Kvinnor 2019 index 71,4 Kvinnor 2018 index 75 Kvinnor 2017 index 72	Män 2019 index 67,3 Män 2018 index 68 Män 2017 index 71	
Etappmål 2019: Behåll. Värdet på prestationsnivå har sjunkit något från 2018. En anledning till att värdet har sjunkit något kan vara en hög omsättning bland chefer och en oro inför flytt. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet, vilken sprider sig mellan 54 och 80. Kvinnor skattar högre än män. För 2019 finns bara könsuppdelad statistik för de tidigare nämnderna.					
Hållbart medarbetarengagemang (HME - organisationens och chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang) - Totalt	Utfall 2019 index 75,4 Utfall 2018 index 77 Utfall 2017 index 78 Trend för totalresultat ⬇️ Negativ	Etappmål 2019 Behåll	Kvinnor 2019 index 77,7 Kvinnor 2018 index 80 Kvinnor 2017 index 78	Män 2019 index 74 Män 2018 index 75 Män 2017 index 76	

Mått	Utfall & trend	Etappmål, ranking & genomsnitt	Kön	Omotiverade skillnader?
<p>Värdet är bra men har sjunkit något från 2018. En anledning kan vara hög omsättning bland chefer och oro inför flytt. Inom förvaltningen finns det en variation på resultatet, vilken sprider sig mellan 62 och 84. Kvinnor skattar högre än män.</p> <p>Resultatet redovisar utfall för hela miljö- och bygglövsförvaltningen.</p>				

Utföra systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete

Nämndens verksamheter bedriver ett aktivt och systematiskt arbete i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa. Att öka frisknärvaron genom att minska sjukfrånvaron är ett prioriterat åtagande. Cheferna har ett förstärkt HR-stöd och arbetar aktivt med alla rehabiliteringsärenden samt agerar vid tidiga signaler så att nya långa sjukfall undviks i största möjliga utsträckning.

Nämndens verksamheter bedriver ett systematiskt rehabiliteringsarbete under 2019 genom att:

- alla intervall i sjukfrånvaron följs upp och åtgärder sätts in på enhetsnivå
- HR-funktionen rapporterar i förvaltningsledningsgruppen var tredje månad och vid behov även på verksamhetsnivå
- rehabiliteringsutredning finns dokumenterad i Adato för alla sjukärenden, både när det gäller korttidssjukfrånvaro och långtidssjukfrånvaro
- arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder sätts in utifrån rehabiliteringshandboken
- överlämning av rehabiliteringsärenden sker när en chef avslutar sitt uppdrag så att rehabiliteringsprocessen inte avstannar
- chefer vars enheter har hög sjukfrånvaro genomgår rehabiliteringsutbildning
- redovisning av arbete med ärenden över 180 dagar sker varje månad till HR-avdelningen på kommunstyrelsens förvaltning. Alla medarbetare som har varit sjuka mer än 180 dagar har en aktiv handlingsplan.
- total sjukfrånvaro understiger 7 % .

Utvecklingsåtagande

Utföra systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete.

Status

 Klart

Kommentar

Alla olika typer av sjukfrånvaron följs upp och åtgärder sätts in på enhetsnivå.

- HR-funktionen rapporterar i förvaltningsledningsgruppen var tredje månad och vid behov även på verksamhetsnivå
- Rehabiliteringsutredning finns dokumenterad i datasystemet Adato för alla sjukärenden, både när det gäller korttidssjukfrånvaro och långtidssjukfrånvaro
- Arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder sätts in utifrån rehabiliteringshandboken
- Överlämning av rehabiliteringsärenden sker när en chef avslutar sitt uppdrag så att rehabiliteringsprocessen inte avstannar
- Chefer vars enheter har hög sjukfrånvaro genomgår rehabiliteringsutbildning
- Redovisning av arbete med ärenden över 180 dagar sker varje månad till HR-avdelningen på kommunstyrelsens förvaltning. Alla medarbetare som har varit sjuka i mer än 180 dagar har en aktiv handlingsplan.

Arbeta för en hälsosam arbetsplats

Goda förutsättningar och en god arbetsmiljö främjar ett hållbart, säkert och långsiktigt arbetsliv med väl fungerande verksamheter som är i ständig utveckling
Nämndens verksamheter bedriver ett aktivt och systematiskt arbete i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa.
Insatser som bidrar till att öka välbefinnandet hos individen påverkar dennes effektivitet, sjukfrånvaro samt arbetets kvalitet. Målet är att erbjuda insatser för medarbetare som exempelvis:
-Ökad livsstilskompetens som syftar till att ge stöd med bättre balans i tillvaron och i livet samt minskad stress. --Företagsanpassat avslappningspass genom avslappningsträning.
-Samtal mellan chef och medarbetare för en kontinuerlig levande dialog om arbetsmiljö, arbetssituation, prioriteringar, kollegialt stöd och hälsa.

Utvecklingsåtagande

Arbeta för en hälsosam arbetsplats

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Förvaltningens chefer har som målsättning att skapa väl fungerande verksamheter där medarbetare trivs och mår bra. I detta ingår att uppnå en hälsosam arbetsbelastning genom prioritering av arbetsuppgifter, ett tydligt medarbetaruppdrag, sund återhämtning och uppföljning av arbetsuppgifter i enlighet med planerings- och uppföljningsmall.
Förvaltningens flytt till aktivitetsbaserat kontor har skapat förutsättningar för ett närmare samarbete mellan medarbetare och en ökad känsla av gemenskap och trivsel. I det aktivitetsbaserade kontoret finns möjlighet att välja arbetsplats utifrån behov. Utvecklingsåtagandet är inte genomfört i sin helhet men föreslås avslutas och att ett fortsatt arbete med en hälsosam arbetsplats fortskrider under 2020 som en del av basuppdraget.

Förstärka lönebildningsprocessen

Förstärka lönebildningsprocessen och helt integrera med ekonomistyrningen.
Kommunens löneprocess behöver förtydligas och helt integreras med ekonomistyrningen. Finansiering och prioriteringar av lönesatser ska tydliggöras på varje förvaltning och beslutas i dess ledningsgrupp. Respektive förvaltningsledningsgrupp behöver få ökad kännedom om nedanstående delar samt säkerställa befintlig löneprocess:
•Budgetering utifrån Mål och budget samt prioriteringar sett till budgetläge, kompetensförsörjningsbehov och löneläge. Gemensamt arbete förvaltningsledningsgruppen med stöd av HR och ekonomi
•Åtgärder ska vidtas för att motverka löneglidning
En gemensam utbildning för förvaltningsledningsgrupperna, HR och ekonomi ska genomföras via avrop av SKL:s utbildningar i lokal lönebildning. En struktur tas fram av KSF, ekonomi- och HR-avdelning i syfte att stödja förvaltningsledningsgrupperna i budgetering och prioritering. Arbete med budgetering och prioritering kring lönebildning behöver ske året innan aktuell löneöversyn.

Utvecklingsåtagande

Förstärka lönebildningsprocessen och helt integrera med ekonomistyrningen.

Status

 Klart

Kommentar

Förvaltningen deltar i det kommunövergripande arbetet med lönebildning och lönebildningen är integrerad med ekonomistyrningen. Flertalet av förvaltningens chefer har gått utbildning i lönebildning inom ramen för Huddinges kompetensprogram. Förvaltningens HR-konsulter har deltagit på ledningsgruppens möten i frågor kring löneöversyn och alla förvaltningens chefer har med stöd av HR-konsult haft genomgång av löneöversyn på APT-möten. Förvaltningen har en systematik för att skapa en likvärdig lönesättning inom förvaltningen.

Sund ekonomi

Ej godtagbar

Utfallet för året är negativt med 16,1 miljoner kronor. Underskottet beror till största del på vinterväghållningen som hade en budget på 35 miljoner kronor och ett utfall på 52,3 miljoner kronor. Vid delårsrapport 2 per sista augusti prognosticerades ett underskott om 34 miljoner kronor. Att resultatet blev bättre än prognostiserat beror på flera faktorer såsom väderförhållandena under slutet av året, högre intäkter och lägre personalkostnader.

Förvaltningens bedömning är att nuvarande driftbudget är under en rimlig miniminivå jämfört med det egentliga

behovet. Drift och underhåll av gator, parker, lekplatser med mera är eftersatt och anslagstilldelningen bör utökas.

Budgethållning

 Ej godtagbar

Särskilt prioriterat 2019:

- Kommunen ska årligen nå ett resultat om 2 % för att klara den långsiktiga finansieringen och skapa förutsättningar för en sund ekonomi även framöver och möjliggöra för ett lägre skatteuttag på sikt.
- Möjligheterna att öka intäkterna ska ses över i samtliga verksamheter

Klimat- och stadsmiljönämnden har för året ett resultat om -16,1 miljoner kronor vilket beror på kostnader för vinterväghållning som översteg budget. Av årets investeringsbudget har 118,6 av 178,3 miljoner kronor förbrukats.

Mått	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Trend	Etappmål, ranking & genomsnitt
Budgethållning, resultat	-5,8 mnkr	-39,3 mnkr	-16,1 mnkr		Etappmål 2019 0
Utfallet för året är negativt med 16,1 miljoner kronor. Underskottet beror till största del på vinterväghållningen som hade en budget på 35 miljoner kronor och ett utfall på 52,3 miljoner kronor. Vid delårsrapport 2 per sista augusti prognostiserades ett underskott om 34 miljoner kronor. Att resultatet blev bättre än prognostiserat beror på flera faktorer såsom extremt mildt väder under slutet av året, högre intäkter och lägre personalkostnader.					

Se över möjligheterna att öka intäkterna

Bakgrund:

Klimat- och stadsmiljönämnden arbetar med den särskilda prioriteringen genom en översyn av taxor och avgifter inom sina verksamheter, genom att söka medel från diverse statsbidrag, investeringsstöd och fonder så som klimatklivet och lokala naturvårdsatsningen (LONA) samt utreda förutsättningarna för alternativ finansiering bland annat sponsring i parker. Dessutom kommer nämnden att se över arrendeintäkter från sina fem gårdar som arrenderas ut. Gårdarna bevarar kommunens öppna marker enligt kommunens kravspecifikation beträffande hur kommunen vill att markerna ska användas och vilka djur som får finnas på gården.

Utvecklingsåtagande

Se över möjligheterna att öka intäkterna genom en översyn av taxor och avgifter samt översyn av arrendeintäkter.

Status

 Ej klart i år

Kommentar

Flera projekt pågår med stöd av statliga bidragen LONA (lokala naturvårdssatsningen) och LOVA (lokala vattenvårdsprojekt). Nya projekt har inte initierats under 2019 eftersom bidragen från LONA och LOVA kommer med krav på medfinansiering från sökanden och resurser har saknats. Intäkterna från arrendegårdarna ses över löpande när arrendeavtal löper ut men inget avtal har varit aktuellt under 2019. Under 2019 har förvaltningen skickat in en ansökan om att få bidrag från Klimatklivet, Naturvårdsverkets investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. Ansökan avser byte av belysningsarmaturer till LED på två av förvaltningens utarrenderade ridanläggningar.

En översyn och omvärldsanalys av taxor, viten och avgifter för stadsmiljöavdelningens ansvarsområde är påbörjad och kommer när den är genomförd att generera en avgiftsförändring för att bättre harmonisera med angränsande kommuner och Stockholm stad.

Arbetet med en striktare viteshantering för schakttillstånd och trafikanordningsplaner är påbörjad och beräknas bli klar under första halvåret 2020. De administrativa rutinerna för schakttillstånd och trafikanordningsplaner är under revision för att säkerställa en kontinuerlig faktureringsfrekvens och minimera efterarbete med t.ex. krediteringar och omfaktureringar p.g.a. felaktigheter i ansökningsprocessen. Förvaltningen undersöker också möjligheterna att fakturera en administrativ avgift för dessa fel som är orsakade av sökande part.

I verksamhetsplanen för 2020 har det beslutats att arbetet med att se över taxor och avgifter kommer fortsätta som en del av basuppdraget. Där finns också planerna för 2020 beskrivna. 2019 års utvecklingsåtagande föreslås därför avslutas trots att alla åtgärder inte är genomförda.

Långsiktig balans

För 2019 har nämnden inga etappmål eller utvecklingsåtaganden för målet om och därför bedöms inte måluppfyllelse.

Sund ekonomi - budgetåret

Klimat- och stadsmiljönämnden har för 2019 ett negativt resultat om 16,1 miljoner kronor.

Underskottet beror till största delen på vinterväghållning som hade en budget på 35 miljoner kronor men ett utfall på 52,3 miljoner kronor.

Vid delårsrapport 2 prognostiserades ett underskott om 34 miljoner kronor för att under hösten justeras ned till 26 miljoner kronor per sista november. Att resultatet blev bättre än prognostiserat beror på flera faktorer såsom väderförhållandena under slutet av året, högre intäkter och lägre personalkostnader.

Förvaltningen har under året under året påbörjat ett omfattande arbete med att få bättre kontroll och styrning av verksamhetsområdena med fokus på budget i balans. Förbättringsarbetet kan delas in i de tre områdena:

Förbättring av interna processer/rutiner

Förvaltningen har ändrat inköps- och avropsprocesser, minskat inköp utanför upphandlade tjänster/produkter, ökad fakturakontrollen, fått bättre kontroll på periodiseringar och uppbokningar m.m.

Ökade intäkter

Justeringar har gjorts för avgifter för TA/schaktplaner.

Lägre kostnader

Förvaltningens har minskat kostnader till följd av bättre styrning av inköp, tydligare gränsdragningar mellan avdelningar/förvaltningar, bättre rutiner för övertagande av projekt från SBA, genomfört en översyn av egen regi/externa leverantörer samt påbörjat arbetet med konkurrensutsättning.

Resultaträkning

Driftredovisning, mnkr	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse mot budget	Bokslut 2018
Intäkt/kostnad				
Taxor och avgifter	8,5	14,6	6,1	8,6
Försäljning av verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,4
Bidrag	6,9	7,2	0,3	6,6
Övriga intäkter	6,5	8,4	1,9	9,8
Intern resursfördelning	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens intäkter	21,9	30,2	8,3	25,5
Personal	-45,2	-36,1	9,1	-39,3
Lokaler	-21,5	-15,9	5,7	-16,4
Bidrag kostnader	-0,1	0,0	0,0	-0,3
Köp av verksamhet	0,0	0,0	0,0	-0,5
Konsulter och inhyrd personal	-4,6	-5,7	-1,1	-8,5
Varor och tjänster	-71,2	-105,8	-34,7	-102,7
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,0	-734,0
Kapitalkostnad	-20,8	-24,3	-3,5	-20,8
Intern resursfördelning	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	-163,4	-187,8	-24,5	-189,2
Årets resultat	-141,5	-157,6	-16,1	-163,7
varav uttag Eget kapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Balansresultat			-4,1	-14,9
IB eget kapital			-10,7	4,2
UB eget kapital			-14,8	-10,7

Nämnden har per sista december 8,3 miljoner kronor högre intäkter än budgeterat. Detta beror på fakturering av taxor och avgifter för ärenden utförda under 2016 och 2017. Dessa kostnader är en engångsintäkt för 2019.

Personalkostnaderna har varit 9,1 miljoner kronor lägre än budgeterat vilket i huvudsak beror på att det inte anställdes säsongspersonal för park- och grönyteskötsel med mål att ha en budget i balans. Resultaträkningens största differens finns för varor och tjänster som har överskridit budget med 34,7 miljoner kronor där 16 miljoner kronor avser ökade kostnader för vinterväghållning och lika mycket för underhåll av vägbeläggning.

Balanserat resultat blir enligt kommunens ekonomistyrningsprinciper ett underskott om -4,1 miljoner kronor vilket tillsammans med tidigare års underskott om -10,7 miljoner kronor blir ett totalt underskott om -14,8 miljoner kronor att återställa på tre år.

Nämnden har per sista december 8,3 miljoner kronor högre intäkter än budgeterat. Detta beror på fakturering av taxor och avgifter för schakt- och trafikordningsärenden utförda under 2016 och 2017 som det inte fakturerades för. Dessa kostnader är en engångsintäkt för 2019 och blir jämförelsestörande mot 2018.

Personalkostnaderna har varit 9,1 miljoner kronor lägre än budgeterat vilket delvis beror på att stadsmiljöavdelningen inte anställde säsongspersonal för park- och grönyteskötsel samt att avdelningen inte tillsatt vakanta tjänster för ordinarie personal. För stadsmiljöavdelningen har detta inneburit en besparing om 5,2 miljoner kronor och för natur- och klimatavdelningen har vakanshållning av tjänster inneburit en besparing om 3,6 miljoner kronor.

Resultaträkningens största differens mot budget finns för varor och tjänster som trots lägre kostnader jämfört med 2018 har överskridit budget med 34,7 miljoner kronor. Vinterväghållningsentreprenader har överskridit budget med 16 miljoner kronor. Även underhållsentreprenader av vägbeläggning har överskridit budget med 16 miljoner kronor.

Balanserat resultat blir enligt kommunens ekonomistyrningsprinciper ett underskott om -4,1 miljoner kronor vilket tillsammans med tidigare års underskott om -10,7 miljoner kronor blir ett totalt underskott om -14,8 miljoner kronor att återställa på tre år.

Driftbudget per verksamhet/ansvar

	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse mot budget 2019	Bokslut 2018*
Driftredovisning, mnkr				
Verksamhet				
Nämnd	-1,3	-0,9	0,3	-
Natur- och Klimatavdelning	-30,3	-30,3	0,0	-18,1
- varav Stab & Miljöstrategier	-15,7	-16,5	-0,9	0,0
- varav Energirådgivning	0,0	0,0	0,0	0,4
- varav Naturvård	-12,1	-9,2	2,9	-14,0
- varav Kapitaltjänstkostnader	-2,5	-4,6	-2,0	-4,5
Stadsmiljöavdelning	-109,9	-126,4	-16,4	-144,3
- varav Vinterservice	-35,0	-52,3	-17,3	-65,5
- varav Barmarksservice	-44,4	-49,6	-5,2	-49,0
- varav Gatubelysning	-15,8	-12,7	3,2	-17,1
- varav Trafikverksamhet	3,6	7,8	4,2	2,1
- varav Kapitaltjänstkostnader	-18,3	-19,7	-1,4	-14,8
Årets resultat	-141,5	-157,6	-16,1	-162,4
varav uttag Eget kapital	0,0	0,0	0,0	0,0
Balansresultat	-141,5		-4,1	-14,9
IB eget kapital			-10,7	4,2
UB eget kapital			-14,8	-10,7

*Nämnden är ny från 2019-01-01 vilket medför en svårighet att jämföra utfallet med tidigare år.

Nämndverksamheten bidrog med ett positivt resultat om 0,3 miljoner kronor tack vare lägre kostnader för arvoden än budgeterat.

Natur- och klimatavdelningen har ett nollresultat för helåret. De största ekonomiska händelserna under året gäller aluminiumfällning för att minska fosforhalten i sjöar där avdelningen under året fick ökat driftanslag om 12 miljoner kronor. Naturvården har haft ett positivt resultat om 2,9 miljoner kronor medan verksamhetens kapitaltjänstkostnader överskred budget med 2 miljoner kronor.

Stadsmiljöavdelningen bär hela nämndens negativa resultat med ett underskott om 16,4 miljoner kronor. Kostnaderna för årets **vinterväghållning** har överskridit budgeten med 17,3 miljoner kronor. Detta beror bland annat på dyrare entreprenadavtal genom direktupphandling, ökade kostnader för sand- och saltinköp och indexuppräknings av avtal. Vinterkostnaderna uppstod mestadels under våren och har, trots en extremt mild vinter under årets slut, ändå överskridit budget med 3 miljoner kronor under hösten på grund av fasta kostnader för vinterverksamheten.

För **barmarksunderhåll** blev resultatet negativt med 5,2 miljoner kronor vilket kan hänföras till utförda vägbeläggningsarbeten. Park- samt annan barmarksverksamhet har under året haft ett positivt resultat om 8,8 miljoner kronor genom ett minskat underhåll och att förvaltningen inte anställde säsongspersonal för renhållning och grönyteskötsel.

Gatubelysning och trafikverksamhet har tillsammans bidragit till att minska underskottet med 7,4 miljoner kronor genom högre intäkter och minskat underhåll och felavhjälpande åtgärder för gatubelysning

Förvaltningens bedömning är att nuvarande driftbudget är under en rimlig minimnivå jämfört med vad som är det egentliga behovet. Drift och underhåll av gator, parker, lekplatser med mera är eftersatt och anslagstilldelningen bör utökas.

Åtgärder som kräver extra medel som inte ryms i årets budget är t.ex. linjemålning och park- och lekplatsskötsel, särskilt för att till viss del återställa men även upprätthålla den höga standarden i nyanlagda parker och lekplatser. Förvaltningen har under året genomfört en inventering och digitalisering av gröna skötselobjekt som behövs som

underlag för att en ny beräkningsmodell ska kunna tas fram för drift och underhåll. Fram till dess att detta underlag är klart bedömer förvaltningen att de budgeterade medlen som kommunen hittills avsatt för förvaltningens driftuppdrag inte är tillräckligt.

Kommunfullmäktige och Stockholm vatten och avfall AB (SVOAB) har beslutat om en ny VA-taxa med höjningar av avgifterna för att öka kostnadstäckningen för SVOAB från och med 1 juli 2018. Den nya taxan innebär en kraftig höjning för hanteringen av dagvatten från allmän platsmark från 0,4 miljoner kronor per år till 4 miljoner kronor per år. Eftersom nämnden inte fått kompensation för dessa kostnader för 2019 har medel tagits från övriga åtgärder för barmarkservice för att täcka dessa kostnader.

Förvaltningen tog i maj 2019 över ansvaret för Vårbybadet vilket tidigare legat på Huga Fastigheter AB. Driftkostnaderna, vilka beräknas uppgå till 0,3 miljoner kronor per år, har därför inte funnits med i tidigare äskanden av medel och är en del av avvikelsen jämfört med budget.

Investeringar

Investeringar, mnkr	Budget 2019	Utfall 2019	Avvikelse mot budget 2019
Projekt			
Belägningsprogram	-60,0	-58,1	1,9
Dagvattenbrunnar	-5,0	-7,2	-2,2
Konstbyggnader	-26,0	-30,5	-4,5
Gatubelysning	-13,0	-14,1	-1,1
Övrigt	-43,3	-8,5	34,8
Totalt Stadsmiljö	-147,3	-118,4	28,9
Naturvård	-10,0	-1,8	8,2
Miljöstrategiska vattenvårdsåtgärder	-21,0	0,7	20,3
Totalt Natur- och klimat	-31,0	-1,1	28,5
Summa klimat- och stadsmiljönämnden	-178,3	-120,9	57,4

Av nämndens totala investeringsram för året om 178,3 miljoner kronor har 120,9 miljoner kronor förbrukats. Vattenvårdsåtgärderna där aluminiumfällningarna i Orlången och Trehörningen var en del uppfattades tidigare redovisningsmässigt som en investering men ses numera som en åtgärd som kräver driftmedel där nämnden under året fick en ökad driftram om 12 miljoner kronor. Detta innebär att en mindre del av de 21 miljoner kronor som var avsatta som investeringsmedel för detta projekt har förbrukats.

För reinvesteringar inom belägningsprogrammet har i stort sett hela ramen utnyttjats. Av de totala investeringsmedlen för stadsmiljöavdelningen finns det kvar 28,9 miljoner kronor vilket beror på oförbrukade investeringsmedel som förts över från tidigare år.

En begäran om överflyttning av utnyttjade investeringsmedel till 2020 om 45,4 miljoner kronor kommer att göras där 16,5 miljoner kronor härrör från natur och klimatavdelningen och 28,9 miljoner kronor från stadsmiljöavdelningen.

Plan för internkontroll

Intern kontroll är en process som används för att säkerställa att verksamheten fungerar och att målen nås. Fokus är att minska risken för oönskade händelser genom strukturerad riskhantering. Det handlar dels om att på ett systematiskt sätt identifiera och minska risker och dels om att skapa strukturer för att förebygga att oönskade händelser inträffar.

Nämndernas ansvar för den interna kontrollen anges i kommunallagen (2017:725), KL 6:6 samt i reglemente för intern kontroll, HKF 9410. De skall "se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt". Uppföljningen av arbetet med intern kontroll sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Sammanfattning av nämndens internkontrollarbete

Nämnden har identifierat tio prioriterade risker i internkontrollplanen. En del av dessa omhändertas inom nämndens utvecklingsåtaganden, alternativt inom dess basuppdrag.

Majoriteten av de riskreducerande åtgärder blev klara. Några åtgärder kommer att behöva fortsätta 2020. Några av riskerna och åtgärderna har omformulerats till 2020.

Resultatet av de systematiska kontrollerna visar att hantering av parkeringsövervakning, korrekta leverantörsfakturer och redovisning av bisysslor inte redovisar några avvikelser. Inte heller kontrollerna av naturreservaten och uppföljning av avtal redovisar några avvikelser utan endast några mindre brister i underlag. Det indikerar att dessa processer verkar fungera. Ytterligare arbete krävs för att få till en effektivare process för korrekta kundfakturer, direktupphandlingar och korrekta körjournaler. Så snart digitala körjournaler har installerats i samtliga bilar förväntas det leda till effektiviserade och automatiserade rapporter under 2020.

Natur- och byggnadsnämndens två revisionsrekommendationer gällande granskning av upphandlingsprocessen förs över till klimat- och stadsmiljönämndens internkontrollplan eftersom rekommendationerna berör nämndens verksamhetsområden. Åtgärderna enligt rekommendationen är slutförda och bör i och med denna rapportering anses avslutade.

Struktur för nämndens internkontrollarbete

Nedan beskrivs hur klimat- och stadsmiljönämnden utifrån sin verksamhet och förutsättningar har ordnat sitt system för intern kontroll.

Kontrollmiljö

Huddinge kommuns gemensamma värden i form av kärnvärden, värdegrund och etiska kod ska genomsyra arbetet och hjälpa chefer och medarbetare att navigera i vardagen. Systematiskt arbete för att undvika fel och brister är inom nämndens verksamheter en självklar del i det löpande arbetet. Utöver de risker och åtgärder som lyfts i planen för intern kontroll pågår därför samtidigt även ett löpande arbete inom förvaltningsorganisationen för att höja verksamhetens säkerhet och effektivitet.

Planering av internkontrollarbetet

Nämndens internkontrollarbete följer Huddinge kommuns planerings- och uppföljningsprocess, den så kallade PUFF:en som beskriver hur nämnderna löpande planerar, utför, följer upp och förbättrar sina verksamheter.

Klimat- och stadsmiljönämnden förverkligar en god intern kontroll på alla nivåer i organisationen genom sitt årliga internkontrollarbete.

Vardagsrisker som uppstår i verksamheten hanteras inom det ordinarie löpande arbetet och eventuella akuta risker, med mycket hög sannolikhet och konsekvens, hanteras omedelbart.

Inspel till nämndens internkontrollplan kommer i huvudsak från tre underlag: förvaltningens bruttorisklista, revisionsregister samt systematiska kontroller inom nämndens verksamhet.

Uppföljning

Uppföljningen av internkontrollplanen sker med samma systematik som åtagandena i verksamhetsplanen genom delårsrapporter och verksamhetsberättelse. I samband med delårsrapporterna görs en prognos av arbetet med de riskreducerande åtgärderna och i verksamhetsberättelsen bedöms sedan måluppfyllelsen för årets arbete.

Utveckling av förvaltningens internkontrollprocess

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att optimera internkontrollprocessen och säkra medarbetarnas deltagande i på alla nivåer i syfte att höja riskmedvetenheten och effektivitet inom organisationen.

Ansvar

Ansaret för att åtgärder enligt denna plan vidtas ligger, om inget annat angivits, på chefen inom den del av verksamheten som utsätts för risken, vare sig det gäller riskreducering, systematiska kontroller eller rekommendationer från revision eller annan granskning.

Avgränsningar

Internkontrollplanen behandlar inte den typ av risker som ryms inom begreppet extraordinära händelser, vilka hanteras inom ramen för kommunens beredskaps- och krisplanering.

Riskreducerande åtgärder

I detta kapitel presenteras de största riskerna som kan hindra nämnden från att nå verksamhetens mål. En värdering och prioritering som grundar sig på en riskanalys, genomförs av förvaltningens ledningsgrupp med stöd av en så kallad bruttorisklista. I bruttorisklistan listas samtliga tänkbara risker som kan hindra nämnden från att uppnå verksamhetens mål. Nämnden väljer ut de mest allvarliga riskerna att arbeta vidare med och dessa utvalda risker med tillhörande åtgärder redovisas i internkontrollplanen. Internkontrollplanen är också en del av nämndens verksamhetsplan. För att en risk ska komma med i internkontrollplanen ska den kräva stora resurser att åtgärda, involvera flera delar av organisationen eller att den av andra skäl behöver behandlas av nämnden.

23 av nämndens 30 riskreducerande åtgärder är genomförda. Sju riskreducerande åtgärder är inte klara och kommer att behöva föras över till internkontrollplan för 2020. Några av dessa åtgärder har slagits samman och omformulerats till år 2020.

Riskreducerande åtgärder är genomförda för följande sex risker:

- hot och våld i yrkesutövningen,
- förvaltningen har svårt att rekrytera och behålla personal och kan inte utföra basuppdraget",
- förvaltningen misslyckas med att hålla tidplan och finansiera nödvändiga insatser inom projektet om införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på NBF,
- brister i kunskapsöverföringen påverkar arbetsprocesser på grund av ny förvaltningsorganisation,
- bristande systematik i uppföljning av upphandlade avtal leder till försenade upphandlingar alt. oönskad förlängning av befintliga avtalen,
- kundservice - förvaltningen lever inte upp till förväntningar,

Åtgärder för riskerna: "förvaltningen kan inte utföra sitt basuppdrag och ge service till kommuninvånarna vid driftstörningar och strömavbrott" och "kommunen och förvaltningen saknar en aktuell kontinuitetsplan" behöver fortsätta nästa år. Dessa båda risker har dock omformulerats och slagits samman till en risk 2020. Även några av åtgärderna för riskerna "upphandlingskompetens saknas eller är bristfällig" samt "brister i ekonomisk rapportering och systematiska kontroller i ekonomifunktionen" blev inte klara under 2019 utan fortsätter nästa år. Risker om processen för förvaltning av parker och grönområden är delvis inte relevant längre, så som den formulerades 2016. De delar som fortfarande är relevanta hanteras i verksamhetsplan för 2020 under utvecklingsåtagande risker "Skötselplaner och kvalitetsnivåer för parker och grönområden saknas" samt inom det förbättringsarbete som pågår på stadsmiljöavdelningen.

Attraktiv arbetsgivare/Basuppdrag/Personal

Risk	Åtgärd
<p>Hot och våld i yrkesutövningen - riskerna att utsättas för hot och våld i arbetet har identifierats för flertalet yrkeskategorier på förvaltningen.</p> <p>Bakgrund Risken i yrkesutövningen på förvaltningen i kontakt med tredje man. Risk för hot och våld vid tillsynsbesök på fastigheter. Motsvarande risk finns vid öppet hus. Det övergripande målet för Huddinge kommuns interna skydds- och säkerhetsarbete är bland annat att minimera risken för personskada och störning. Huddinge kommuns anställda ska vara fria från trakasserier, hot och våld och annan otillbörlig påverkan. Personal i verksamhet med förhöjd risk får grundläggande utbildning i hot och våld var fjärde år i enlighet med målsättningar i kommunens Program för trygghet och säkerhet 2018-2021.</p>	<p>Risken omhändertas inom målområden Systematiskt kvalitetsutveckling och Attraktiv arbetsgivare</p> <p>Status ✓ Klart</p> <p>Kommentar Alla avdelningar har genomfört riskinventeringar i samband med framtagande av den årliga arbetsmiljörapporten. Hot- och våldsrutiner uppdaterats kontinuerligt.</p>
<p>Förvaltningen har svårt att rekrytera och behålla personal och kan inte utföra basuppdraget.</p> <p>Bakgrund Förvaltningen har svårt att rekrytera och behålla personal inom vissa bristyrken, vilket leder till att förvaltningen inte kan utföra sitt basuppdrag. Huddinges personalpolitik syftar till att säkerställa personalförsörjningen i syfte att uppnå vision och mål. Huddinge kommun ska som arbetsgivare attrahera och behålla engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer. Förvaltningens riskinventering visar att vi har svårt att rekrytera och behålla vissa yrkeskategorier.</p>	<p>Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet Attraktiv arbetsgivare</p> <p>Status ✓ Klart</p> <p>Kommentar Förvaltningen har under 2019 klarat att rekrytera även inom bristyrkeskategorier vid vakanser men i vissa fall har rekryteringen fördröjts på grund av lågt söktryck. För att kunna rekrytera gör förvaltningen flera insatser, bland annat anordnas traineeprogram som riktar sig till högskolestudenter inom lantmäteri och byggsektorn. Förvaltningen bedriver ett systematiskt arbete för mottagande av prao, sommarjobbare och bjuder också elever på studiebesök för att uppmuntra till studier inom förvaltningens områden.</p>
<p>Förvaltningen misslyckas med att hålla tidplan och finansiera nödvändiga insatser inom projektet om införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på NBF</p> <p>Bakgrund Överförd från internkontrollplan 2018. Förvaltningens nuvarande lokaler ska rivas och fullmäktige ska under hösten 2017 besluta om att flytta verksamheten till andra lokaler i kommunen. Ledningsgruppen har tillsatt ett projekt för att flytta verksamheten och införa ett aktivitetsbaserat i de nya lokalerna. Förändringen innebär ett aktivt medarbetarskap hos förvaltningens medarbetare.</p>	<p>Risken omhändertas inom projektet om införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen</p> <p>Status ✓ Klart</p> <p>Kommentar Förvaltningen har flyttat till nya lokaler sommaren 2019 och infört aktivitetsbaserat arbetssätt.</p>
<p>Brister i kunskapsöverföringen påverkar arbetsprocesser pga. ny förvaltningsorganisation.</p> <p>Bakgrund Risk för bristfälliga arbetsprocesser på grund av kunskapsförluster om en konsult eller nyckelperson slutar och/eller bristande informationsöverföring i samband med ny nämnd- och förvaltningsorganisation. Risk för bristfälliga arbetsprocesser på grund av kunskapsförluster om en konsult eller nyckelperson slutar och/eller bristande informationsöverföring i samband med ny nämnd- och förvaltningsorganisation. Detta kan leda initialt till bristande efterlevnad av nationella och/eller interna styrdokument och rekommendationer (t.ex. lagar, miljönormer mm) pga. en tillfällig underbemanning av tjänster som flyttas till MBF. Dessutom kan den initiala resursbristen leda till att förvaltningen inte kan nyttja till fullo de tillgängliga arbetsprocesserna, system och utvecklingsmöjligheter gällande arbetsrutiner, systemstöd och digitalisering.</p>	<p>Risken omhändertas inom målområden Systematiskt kvalitetsutveckling samt Attraktiv arbetsgivare</p> <p>Status ✓ Klart</p> <p>Kommentar Övergång till ny nämnd- och förvaltningsorganisation har fungerat bra. Nya avdelningschefer för stadsmiljöavdelningen och för natur- och klimatavdelningen är på plats. Nya miljöstrategier började i januari 2020.</p>

Sund ekonomi/Basuppdrag/Förvaltningsprocess

Risk	Åtgärd
<p>Upphandlingskompetens saknas eller är bristfällig</p> <p>Bakgrund Kompetens saknas eller är bristfällig kring upphandling vilket kan få till konsekvens att vi bryter mot lagen och interna regler och använder resurser på fel sätt. Resultaten från förvaltningens systematiska kontroller visar att många av våra upphandlade avtal är av bristfällig kvalitet. Det saknas ex. tydliga krav vilket leder till dålig kvalitet på leveranserna, svårigheter att följa upp arbetet och extra arbete/resurser för förvaltningen som skulle kunna användas till viktigare saker. Skattebetalarnas pengar används inte på ett optimalt sätt.</p>	<p>Minska antal personer som ska ha behörighet att göra inköp i Proceedo samt löpande inköp utanför Proceedo utan rekvisition.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar Antalet personer som har behörighet att göra inköp har setts över och minskat.</p> <p>Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet Systematiskt kvalitetsutveckling samt genom uppföljningsåtgärder från nämndens årliga uppföljningsplan för verksamheter som bedrivs av privata utförare.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar Förvaltningen har sett ett behov av att utöka den interna upphandlingskompetensen men har valt att inte bygga upp detta inom organisationen då upphandlingssektionen på kommunstyrelsens förvaltning har fått medel för en sådan satsning i Mål och budget för 2020.</p> <p>Besluta vilka personer som ska ha behörighet att göra inköp, men endast från Proceedo.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar Under hösten har det gjorts förändringar i stadsmiljöavdelningens organisation och behörigheter för beställningar och attest håller på att ses över.</p> <p>Säkerställ att alla behöriga personer känner till vilka regler som gäller för inköp att inga inköp utanför Proceedo godkänns utan enhetschefens godkännande oavsett belopp.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar Rutiner för inköp har setts över och personalen har informerats. Regelbundna kontroller och uppföljning görs i samband med fakturahantering och månadsbokslut. Planerade internutbildningar kommer genomföras efter att förändringar i stadsmiljöavdelningens organisation och behörigheter för beställningar och attest verkställts.</p> <p>Säkerställ att enhetschefen får stöd av koordinator för att se om det finns alternativa leverantörer med ramavtal.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar Rutiner för inköp har setts över.</p> <p>Säkerställ muntlig och skriftlig information till personalen om varför inköpskontroll behöver införas.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar Rutiner för inköp har setts över och personalen har informerats.</p>

Risk	Åtgärd
<p>Bristande systematik i uppföljning av upphandlade avtal leder till försenade upphandlingar alt. oönskad förlängning av befintliga avtalen.</p> <p>Bakgrund Förvaltningen saknar checklista/handbok för en varaktig systematisk uppföljning av nämndens upphandlade avtal. Det saknas systematik gällande tidplan och relevant informationen om när avtalen löper ut och behöver upphandlas på nytt. Mycket av information är inte dokumenterat och ligger istället hos enskilda medarbetare. Det saknas systematik som skulle förbättra förutsättningar att undvika försenade upphandlingar. Det behövs mer arbete för att se till att rutinerna för uppföljningen av förvaltningens avtal följs.</p>	<p>Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet Systematiskt kvalitetsutveckling samt genom uppföljningsåtgärder från nämndens årliga uppföljningsplan för verksamheter som bedrivs av privata utförare.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar En genomgång av befintliga avtal görs årligen i samband med framtagande av förvaltningens upphandlingsplan. Förvaltningen har ett nära samarbete med upphandlingssektionen som leder kommunens arbete med att förstärka rutiner och processer kring upphandlingar. Förvaltningen kommer anställa en avtalscontroller som kommer ha ett ansvar för att följa upp och kontrollera samtliga avtal.</p>

Bra att leva och bo/Basuppdrag

Risk	Åtgärd
<p>Kundservice - det finns förväntningar på kommunen och förvaltningen från invånare och företag som förvaltningen idag inte klarar av att leva upp till.</p> <p>Bakgrund Invånarnas förväntan på effektiv och snabb kontakt med kommuner och andra myndigheter medför också ökade krav på snabb respons från kommunens verksamheter. Det innebär i sin tur ökade krav på tillgänglighet och kompetens i kommunens servicecenter, men också inom verksamheterna. Invånarnas förväntan på effektiv och snabb kontakt med kommuner kan ligga i diskrepans med tillgängliga resurser och ökar kraven på smart organisering. Digitaliseringen skapar förväntningar om att snabbt ge relevant information om kommunens service). Fokus hamnar på vad som inte levereras istället för vad verksamheter faktiskt levererar.</p>	<p>Risken omhändertas inom utvecklingsåtaganden förbättrad kundservice som ryms under målområdet Fler i arbete samt inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet Systematiskt kvalitetsutveckling</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar Genom ökad digitalisering och automatisering frigörs tid som innebär att ärenden kan handläggas snabbare. Förvaltningen arbetar även med att jämföra arbetssätt och rutiner med andra kommuner för att utveckla verksamheten. I den mån det är möjligt arbetar förvaltningen proaktivt med extern kommunikation för att synliggöra för medborgare vad som görs och varför.</p>
<p>Processen för förvaltning av parker och grönområden fungerar inte och det är oklart om kommunens driftbudget används till rätt parkmarksytor</p> <p>Bakgrund Överförd från internkontrollplan för 2016 , 2017 och 2018. De riskreducerande åtgärderna sker i sex steg.</p>	<p>Utarbeta en digital karta över kommunens parkmark inom detaljplanlagt område. Genomfört 2016</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p>
<p>Avrapportering verksamhetsberättelse 2019: Denna risk är delvis inte relevant längre såsom den beskrivits från 2016. De delar som fortfarande är relevanta hanteras i verksamhetsplan för 2020 under utvecklingsåtagande risken "Skötselplaner och kvalitetsnivåer för parker och grönområden saknas.. samt inom det förbättringsarbete som pågår på stadsmiljöavdelningen.</p>	<p>Genomför jämförelse med den digitala karta som tagits fram och nuvarande skötselytor. Genomfört 2017</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Utarbeta en ansvarsfördelning mellan olika fastighetsägare som fastslås genom driftavtal.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Ta fram skötselkostnader för respektive parkmarksyta.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p>

Risk	Åtgärd
	<p>Utarbeta ett förslag till prioritering utifrån budget, av vilken skötselnivå som kommunens parkmarksytor ska ha.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Utarbeta en checklista utifrån beslutad skötselnivå för varje parkmarksyta.</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p>

Systematiskt kvalitetsarbete/Basuppdrag

Risk	Åtgärd
<p>Kommunen och förvaltningen saknar en aktuell kontinuitetsplan.</p> <p>Bakgrund Förvaltningens riskinventering och COSO-bedömning visar att förvaltningen saknar kontinuitetsplan. Förvaltningen fortsätter att delta i ett förvaltningsövergripande projekt kring att ta fram kontinuitetsplaner för kommunens IT-miljö och IT-system.</p>	<p>Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet Systematisk kvalitetsutveckling</p> <p>Status Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p> <p>Riskåtgärden kommer inte att bli klar i år och har omformulerats till verksamhetsplanen för 2020. Anledningen till att riskåtgärden inte blir klar i år är att förvaltningen inväntar ramverk från kommunstyrelsen för arbetet med kontinuitetsplaner.</p> <p>Förvaltningen deltar i ett förvaltningsövergripande projekt med att ta fram kontinuitetsplaner för kommunens IT-miljö och IT-system. Arbetet leds av kommunstyrelsens förvaltning.</p> <p>Den omformulerade risken i verksamhetsplanen för 2020 heter <i>Bristande rutiner och kontroller för driftsäkerhet inom IT-området</i>. Förvaltningen kommer utifrån arbetet med Huddinges systemförvaltningsmodell gå igenom förvaltningens mest kritiska system och göra en kontinuitetsplan, återställningsplan, säkerhetsanalys samt säkerställa att GDPR efterlevs.</p>
<p>Brister i ekonomisk rapportering och systematiska kontroller i ekonomifunktionen</p> <p>Bakgrund Förvaltningen saknar checklista/handbok för en del ekonomiska processer. Det saknas information om kostnaden för genomfört arbetet. Mycket av information är inte dokumenterat och ligger istället hos enskilda medarbetare. Det saknas inbyggda "larmfunktioner" i systemet för att undvika fel. Det behövs mer arbete för att se till att rutinerna för ekonomisk uppföljningen följs.</p>	<p>Etablera rutin för att följa upp alla inkomna fakturor med gjord beställningar avseende, innehåll, kvantitet och kvalitet.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Genom utbildning under året har förvaltningens fakturamottagare fått kunskaper som medför att de kan säkerställa att varan eller tjänsten har levererats till enheten, att prestationen har fullgjorts samt håller avtalad kvalitet samt om utbetalningsunderlaget stämmer med beställning, beslut eller motsvarande och är siffermässigt riktig.</p>
	<p>Kontroll mot budget avseende gjorda beställningar, utestående fakturor samt bokade fakturor för att kunna ge en säker prognos över utfallet.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Förvaltningen har infört en ny ekonomisk uppföljningsmodell där ekonomiska uppföljningar görs varannan vecka med varje avdelning och ny månadsrapport rapporteras till nämnd.</p>

Risk	Åtgärd
	<p>Skapa checklista/handbok för en del ekonomiska processer.</p> <p>Status</p> <p> Ej klart i år</p> <p>Kommentar</p> <p>Under våren gjorde förvaltningen en genomlysning av samtliga ekonomiska processer och har under hösten omorganiserat och centraliserat ekonomifunktionen. Ett projekt har startat för att skapa rutiner för att fastställa säkra och tydliga ekonomiska processer vilket kommer fortgå under kommande år.</p>

Åtgärder utifrån rekommendation från revision eller annan extern granskning

I detta avsnitt presenteras rekommendationer och föreslagna åtgärder som nämnden fått från revisorer eller annan extern granskning (exempelvis myndighetsinspektioner).

För att komma till rätta med de brister som identifierats tar förvaltningen fram en handlingsplan som i princip alltid består av de åtgärder som revisorerna föreslagit presenteras. Två rekommendationer som natur- och byggnadsnämnden har fått från revisorer gällande granskning av upphandlingsprocessen har förts över till klimat- och stadsmiljönämndens internkontrollplan eftersom rekommendationerna berör nämndens verksamhetsområden.

2018 gjorde revisionen en granskning av natur- och byggnadsnämndens arbete kring upphandlingsprocessen. Denna granskning resulterade i tre rekommendationer som förvaltningen har åtgärdat under 2018 och 2019. Under 2019 gjorde revisionen en uppföljande granskning som visade att förvaltningens vidtagna åtgärder var tillräckliga och resulterade inte i några ytterligare rekommendationer. Förvaltningen gör bedömningen att åtgärderna som genomförts efter de rekommendationer som revisionen gett nämnden numera ses som avklarade.

Åtgärdslista

Revision/Granskning	Åtgärd
<p>Granskning av upphandlingsprocessen</p> <p>Diarienummer NBN-2018/186.912 §11</p> <p>Bakgrund Klimat- och stadsmiljönämndens kvalitetsarbete har granskats i en revisionsrapport från den 29 januari 2018. Syftet med granskningen har varit att följa upp om kommunstyrelsen och natur- och byggnadsnämnden säkerställt att upphandlingssektionen utnyttjas till att uppnå kommunens övergripande mål. Uppdraget ingick i revisionsplanen för år 2017. Revisionsåtgärden beräknas vara genomförd till verksamhetsberättelsen för 2019.</p>	<p>Ta fram en handlingsplan för att komma tillrätta med bristerna gällande direktupphandlingar på natur- och gatudriftsavdelningen.</p> <p>Status</p> <p> Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Förvaltningen har genomfört flertalet åtgärder såsom utbildningsinsatser, förändrade arbetssätt, behörigheter och omorganiserat för att komma tillrätta med bristerna.</p>
	<p>Åtterrapportera resultatet till nämnden när respektive åtgärd i avdelningens handlingsplan är klar</p> <p>Status</p> <p> Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Åtterrapporeringen sker i samband med verksamhetsberättelsen.</p>
	<p>Etablera checklistor samt mallar så att kommunens reglemente samt LOU följs.</p> <p>Status</p> <p> Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Flertalet olika checklistor samt rutiner har tagits fram under året och arbetas efter.</p>

Revision/Granskning	Åtgärd
	<p>Implementera och se till att loggbok förs för vinterservice samt att GPS puckar finns med och loggar från dessa jämförs med loggbok och fakturering.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Säkra systematiken att direktupphandlingar förankras i budgeten samt godkänns av ansvariga chefer</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Förvaltningen har genomfört flertalet åtgärder såsom utbildningsinsatser, förändrade arbetssätt, behörigheter och omorganiserat för att komma tillrätta med bristerna.</p>
	<p>Vidareutveckla samarbete med KSF upphandlingssektion beträffande uppföljning av upphandlingar</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p>
	<p>Förvaltningen har ett nära samarbete med upphandlingssektionen som leder kommunens arbete med att förstärka rutiner och processer kring upphandlingar.</p>
<p>Granskning av upphandlingsprocessen</p> <p>Diarienummer NBN-2018/186.912 §11</p> <p>Bakgrund Natur- och byggnadsnämndens kvalitetsarbete har granskats i en revisionsrapport från den 29 januari 2018. Syftet med granskningen har varit att följa upp om kommunstyrelsen och natur- och byggnadsnämnden säkerställt att upphandlingssektionen utnyttjas till att uppnå kommunens övergripande mål. Revisionsrapporten har visat förvaltningsbrister i kommunikationen med nämnden avseende upphandlingar där förvaltningen inte informerar om pågående upphandlingar, trots upprepade förfrågningar från nämnden. Uppdraget ingick i revisionsplanen för 2017. Revisionsåtgärden beräknas vara genomförd till verksamhetsberättelsen för 2019.</p>	<p>Ta fram en systematik som säkerställer en god framförhållning beträffande regelbunden information till nämnden bland annat genom att information om nämndens genomförda och kommande upphandlingar presenteras i samband med nämndsammanträde t.ex. som informationsärenden</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Under året har nämnden muntligen informerats om planerade, pågående och avslutade upphandlingar som är av större betydelse för verksamheten och/eller ekonomin. I samband med upphandlingsplanens framtagande belyses de upphandlingar där förvaltningen bedömer att nämnden har ett behov av information och insyn.</p> <p>Ta fram en ny struktur för att omhänderta och systematisera upptäckta avvikelser, felfrekvenser samt korrigeringsåtgärder och uppföljningen av dessa</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Genom de systematiska kontrollerna omhändertas denna åtgärd.</p> <p>Ta fram en ny systematik beträffande dokumentering, systematisering, kontroll och uppföljning av kommande upphandlingar och upphandlingsbehov.</p> <p>Status Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Genom utbildning och nya rutiner diarieförs upphandlingarna i enlighet med kommunens riktlinjer.</p>

Revision/Granskning	Åtgärd
	<p>Införa en mer centraliserad och regelbunden registrering och rapportering av natur- och gatudriftsavdelningens direktupphandlingar</p> <p>Status</p> <p>✓ Klart</p> <p>Kommentar</p> <p>Omhändertaget enligt punkten ovan. Genom stadsmiljöavdelningens och natur- och klimatavdelningens nya organisationer ses inte något behov av att ytterligare centralisera detta.</p>

Systematiska kontroller

Systematiska kontroller är ett samlingsnamn för administrativa och ekonomiska kontroller av olika slag – särskilda granskningar, uppföljningar, stickprov och automatiska kontroller – som genomförs för att säkerställa att rutiner och/eller processer efterlevs eller för att granska verksamhetens ändamålsenlighet. Systematiska kontroller kan genomföras inom områden där risker har upptäckts men även handla om att mer förutsättningslöst granska en process eller ett verksamhetsområde för att kontrollera ändamålsenligheten.

Det kan till exempel handla om att granska aktuella projekt och kontrollera om riskanalys har gjorts eller kontrollera att lönetillägg beslutas och utbetalas på korrekta grunder. Beroende på vad som ska granskas används olika metoder. Om det handlar om en process med många ärenden kan till exempelvis stickprovsgranskning av ett bestämt antal ärenden vara lämplig. Då kan kontroll göras att ärendet har beretts korrekt samt att bedömning och beslut är riktigt.

Inom miljö- och bygglovsförvaltningen genomförs årligen en mängd regelbundna kontroller/stickprov kopplade till olika verksamhetsprocesser. Vissa genomförs automatiskt. Utöver dessa löpande kontroller planeras följande systematiska kontroller för att kontrollera relevanta processer.

Intern kontroll/systematiska kontroller

Systematiska kontroller	Beskrivning av kontroll	Status och kommentar
Otillåtna bisysslor Kommunen har en rutin för hantering av bisysslor. Kontrollen genomförs årligen och ska säkerställa att rutinen följs.	Kontrollen syftar till att säkerställa att medarbetare inte har otillåtna bisysslor. Samtliga medarbetare ska registrera bisysslor i kommunens Heroma självservice. Kontrollen genomförs årligen.	<p>✓ Klart</p> <p>3 chefer har kontrollerats och ingen av dessa har bisysslor. 7 medarbetare har kontrollerats varav 2 har bisysslor som godkänts av chef. 2 hade ej anmält sin bisyssla, men har i efterhand fått bisysslan godkänd av chef. Resterande 3 personer har inga bisysslor. Kontrollen redovisar ingen avvikelse.</p>
Korrekt leverantörsfakturering Kontrollen syftar till att säkerställa att lagar, regler och rutiner kring leverantörsfakturer följs på förvaltningen. Kontrollen genomförs två gånger per år.	Kontrollen ska säkerställa att bokförda kostnader är korrekta och tillhör verksamheten.	<p>✓ Klart</p> <p>Ett urval på 45 fakturor med högst belopp som innefattar resor, representation, konsulter samt övriga kostnader har valts ut för hela förvaltningen för perioden december 2018 till november 2019. 16 av dessa fakturor tillhör KLN och redovisar inga avvikelser.</p>
Korrekt kundfakturering Kontrollen syftar till att säkerställa att lagar, regler och rutiner kring kundfakturer följs på förvaltningen och genomförs två gånger per år.	Kontrollen syftar till att säkerställa att rätt kund faktureras, att rutiner för kreditering efterföljs samt att bokförda intäkter är korrekta.	<p>✓ Klart</p> <p>I år har ett urval av 29 kundfakturer valts ut för hela förvaltningen. 5 av dessa tillhör KLN. På 2 av fakturorna saknas signerat godkännande av enhetschef. Det är otydligt ifall det är hel/delkrediteringar/återbetalningar fakturorna avser, men det finns en hänvisning till vilken faktura som blivit krediterad.</p>

Systematiska kontroller	Beskrivning av kontroll	Status och kommentar
<p>Kontroll körjournaler och tankningar</p> <p>Syftet med kontrollen är att säkerställa att förvaltningen följer Huddinge kommuns fordonspolicy att anställda som använder kommunens tjänstefordon också ska föra körjournal samt att säkerställa att fordonen är tankade på ett korrekt sätt. Kontrollen genomförs fyra gånger per år.</p>	<p>Kontrollen syftar på att kontrollera om tankningarna är korrekta samt om körjournalen för det utvalda fordonet stämmer överens med kommunens fordonspolicy och skatteverkets krav.</p>	<p> Klart</p> <p>Kontrollen genomförs 4 gånger per år och redovisar ett antal avvikelser. Avvikelserna beror på bristfälligt och slarvigt ifyllda körjournaler; Exempelvis att det saknas fullständigt namn, inget syfte är ifyllt, man har fortsatt att fylla i för nästkommande månad, trots att månaderna ska redovisas separat. Mätarställning och start/slutadress saknas. Ibland saknas körjournaler helt och kan därav inte bedömas eller jämföras med drivmedelslista. Nya digitala körjournaler testas och kommer installeras i samtliga bilar, vilket kommer underlätta hanteringen och korrektheten av kommande körjournaler.</p>
<p>Korrekt genomförda direktupphandlingar</p> <p>Förvaltningen arbetar med att förbättra rutiner och arbetssätt för direktupphandlingar. Kontrollen genomförs årligen och ska säkerställa att rutinen följs.</p>	<p>En kontroll av avdelningars fakturor över 10 000 kr görs årligen. Kontrollen syftar på att säkerställa att medarbetare ska direktupphandla på rätt sätt och därmed följa lagstiftning och interna rutiner.</p>	<p> Klart</p> <p>Den systematiska kontrollen av stadsmiljöavdelningen samt natur- och klimatavdelningen genomförs direkt efter ekonomiredovisningens brytdatum. Kontrollen genomförs fyra gånger per år. Kontrollerna redovisar precis som föregående år ett antal avvikelser som till största del beror på att direktupphandlingen inte finns registrerad i Proceedo eller W3D3, att det inte finns några underlag att bedöma, mycket gamla avtal som inte har upphandlats på nytt samt att man inte har gjort någon konkurrensutsättning vid direktupphandlingen.</p>
<p>Korrekt myndighetsutövning inom parkeringsövervakningen</p> <p>Systematiska kontroller ska genomföras inom nämndens samtliga områden där myndighetsutövning sker. Kontrollen genomförs två gånger under året (per den 31 augusti samt per den 30 november). och ska säkerställa korrekt myndighetsutövning samt att förvaltningen ansöker om statsbidrag för kostnader som uppstått i samband med flyttning, uppställning och skrotning av fordon</p>	<p>Kontrollen syftar till att säkerställa en korrekt myndighetsutövning inom parkeringsövervakningen samt att förvaltningen ansöker om statsbidrag för flyttning, uppställning och skrotning av fordon.</p>	<p> Klart</p> <p>Kommunen kan söka bidrag vid 3 tillfällen under 2019. Under året har ett antal fordon ansöpts om och fått beviljat statsbidrag. Ansökan om bidrag av totalt 6 fordon som gjordes i december har dock ej fått beslut än. I övrigt redovisas inga avvikelser.</p>
<p>Kontroll av efterlevnad av reservatsföreskrifter samt korrekt skötsel av kommunens naturreservat</p> <p>Det saknas en systematiserad förteckning över de lagar som styr verksamheten, samt föreskrifter och rutiner pga. resursbrist knutet till arbetet med processverktyget vilket leder till en lägre intern tillgänglighet av sådana dokument i ledningssystemet.</p>	<p>Kontroller av skötseln av kommunens samtliga naturreservat ska genomföras avseende kontroll av efterlevnad av reservatsföreskrifter, utförda naturvårdsåtgärder, ekonomiskt resultat samt inventeringar av naturvärden. Kontrollen genomförs kvartalsvis, det vill säga fyra gånger per år.</p>	<p> Klart</p> <p>Samtliga naturreservat har blivit kontrollerade och bedömda av förvaltningens jurist. Enda utlåtandet som sticker ut gäller Gömsta äng, där avd. 2 enligt landskapsvårdsplanen är utanför reservatet. Finns en oklarhet över var slåttern har utförts.</p>
<p>Kontroll av upphandlade privata utförare avseende efterlevnad av avtal</p> <p>Kontrollen syftar till att säkerställa att upphandlade privata utförares efterlevnad av avtalskrav. Kontrollen genomförs fyra gånger per år.</p>	<p>Kontrollen syftar till att säkerställa upphandlade privata utförares efterlevnad av avtalsåtaganden, utkallningsfrekvensen samt kvalitet på utfört arbete.</p>	<p> Klart</p> <p>Kontrollen kring rutiner för uppföljning av avtal genomförs 4 gånger per år. Kontrollen visar att majoriteten avtal har särskilda kontraktsvillkor som innefattar en utarbetad uppföljningssystematik enligt egna framtagna kvalitetsmått. Det finns också i de flesta fall möjlighet till vite. Det som verkar saknas i majoriteten av avtal är däremot statistikkrav. Miljökrav saknas också i några av avtalen.</p>

Plan för uppföljning och insyn

Varje nämnd ska enligt kommunens *Program för uppföljning och insyn av verksamhet som bedrivs av privata utförare* följa upp de avtal som nämnden tecknat med privata utförare samt de uppdragsbeskrivningar som överenskommit med verksamheter i kommunens egen regi när de agerar i konkurrens med privata utförare.

Uppföljningen utgår från de mål och den riktning som angivits av kommunfullmäktige samt de krav som ställts i förfrågningsunderlag och avtal. Det är varken praktiskt möjligt eller rationellt att följa upp allt samtidigt, så för att bestämma vad som ska följas upp när och hur genomgripande sätts avtalens/uppdragsbeskrivningarnas betydelse i relation till deras risk/påverkan och omfattning. Avtal/uppdragsbeskrivningar som är viktiga, omfattande och riskfulla ska prioriteras genom att följas upp frekvent, medan uppföljningen av mindre betydelsefulla avtal/uppdragsbeskrivningar får ske mer sällan och/eller mindre genomgripande.

Uppföljningen av planen sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse genom att där beskriva om tillsyn och uppföljning genomförts som planerat. Resultatet av respektive uppföljning redovisas till relevant mottagare som ett separat ärende.

Uppföljning

Kontroll av klimat- och stadsmiljönämndens upphandlade privata utförare avseende efterlevnad av avtal görs genom att fem avtal per kvartal väljs ut för kontroll. Kontrollen syftar till att säkerställa klimat- och stadsmiljönämndens upphandlade privata utförare efterlevnad av avtalsåtaganden, utkallningsfrekvensen samt kvalitet på utfört arbete. Dessutom bör kontrollen fasthålla om det finns avtalsenliga möjligheter till vite ifall arbetet inte har genomförts avtalsenligt, möjligheter för att statistiken tillhandhålls av utförare.

Nedanstående fem avtal har kontrollerats utan anmärkning.

Verksamhetsområde/liknande

Avtal/uppdrag	Typ	Ansvar	Tidplan	Intervall	Mottagare
Sandupptagning	Avtalsuppföljning	Stadsmiljöavdelningen	Delår 2	Årligen	Nämnden
Vinterväghållning, sopsaltning	Avtalsuppföljning	Stadsmiljöavdelningen	Delår 2	Årligen	Nämnden
Brounderhåll	Avtalsuppföljning	Stadsmiljöavdelningen	Delår 2	Årligen	Nämnden
Beläggingsarbeten	Avtalsuppföljning	Stadsmiljöavdelningen	Delår 2	Årligen	Nämnden
Skötsel naturreservat	Avtalsuppföljning	Natur- och klimatavdelningen	Delår 2	Årligen	Nämnden

Verksamhetsstatistik

Källförteckning

Bra att leva och bo

Nämndmål	Mått	Källa
Ökat bostadsbyggande	Antal färdigställda småhus, mätt i slutbesked	SCB
	Antal färdigställda flerbostadshus, mätt i slutbesked	SCB
Förbättrad infrastruktur	Andel invånare som är nöjda med beläggningen på trottoarer	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med beläggningen på cykelbanor	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med beläggningen på gator	Gatuenkäten
	Nöjd-Kund-Index för beläggning	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållningen på trottoarer	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållningen på cykelbanor	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållningen på gator	Gatuenkäten
	Nöjd-Kund-Index för vinterunderhållet	Gatuenkäten
	Betygsindex för gång- och cykelvägar	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas nöjdhet med hur snöröjning och halkbekämpning sköts i kommunen	SKR:s undersökning Kritik på teknik
Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet	Nöjdhet med skötsel och anläggningar i naturområden	Naturvårdsenkäten
	Besöksstatistik enligt mätstation vid huvudentré i Paradisets naturreservat (passager/1000 invånare)	Egen statistik
	Årets friluftskommun (rank i länet)	Naturvårdsverket
Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden	Nöjd-Kund-Index för renhållning	Gatuenkäten
	Andel invånare som är nöjda med skötsel av parker och lekplatser	Gatuenkäten
	Nöjd-Kund-Index för belysning	Gatuenkäten
	Invånarnas nöjdhet angående parkskötsel i kommunen	SKR:s undersökning Kritik på teknik
	Andel anmält klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 48 timmar på vardagar*	Egen statistik
	Andel anmält rasistiskt och kränkande klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 24 timmar på vardagar*	Egen statistik

Fler i jobb

Nämndmål	Mått	Källa
Fler arbetstillfällen	Antal Huddingejobbare, trygghetsanställda, praktikanter och traineer på miljö- och bygglovförvaltningen	Egen statistik

Ekosystem i balans

Nämndmål	Mått	Källa
Minska klimatpåverkan och luftföroreningar	Andel fordon med förnyelsebart drivmedel i nämndens fordonsflotta	Egen statistik
	Miljö- och bygglovsförvaltningens utsläpp av CO2 från tjänsteresor (ton/årsarbetare)	Statistik från resebyrå, drivmedelsleverantör och kommunens ekonomisystem
	Kommunens utsläpp av CO2 från arbetsresor (till och från jobbet) (ton/årsarbetare)	CERO-rapport.
	Kommunens utsläpp av CO2 från tjänsteresor (ton/årsarbetare)	LIS, fordonsstatistik, resebyråstatistik.
	Företag och föreningar som skickar in önskemål om ett rådgivningsbesök till klimat- och energirådgivning ska få detta inom två veckor	Egen statistik
	Invånare som efterfrågar rådgivning hos klimat- och energirådgivning ska få det inom två veckor	Egen statistik
	Utsläpp av växthusgaser per invånare (CO2/invånare)	RUS
	Energianvändning, inkl. verksamhetsel, i kommunala lokaler	Huddinge samhällsfastigheter AB
	Energianvändning, inkl. verksamhetsel, i nämndens lokaler	Huddinge samhällsfastigheter AB, Hemsö fastigheter AB
God vattenstatus i sjöar och vattendrag	Fosforhalter i Långsjön (Segeltorp), (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Fosforhalter i Trehörningen (Sjödalen), (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Fosforhalter i Orlången (Vidja), (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Fosforhalter i Magelungen, (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Fosforhalter i Drevviken, (µg/l)	Huddinge kommun/Stockholm vatten
	Siktdjup i Långsjön (Segeltorp) (meter), 3-årsmedelvärden	Miljöbarometern
	Siktdjup i Trehörningen (meter), 3-årsmedelvärden	Miljöbarometern
	Siktdjup i Orlången (Vidja) (meter), 3-årsmedelvärden	Miljöbarometern
	Siktdjup i Magelungen (meter), 3-årsmedelvärden	Miljöbarometern
	Siktdjup i Drevviken (meter), 3-årsmedelvärden	Miljöbarometern
Bibehållen biologisk mångfald och förbättrade möjligheter för friluftsliv	Placering i mätningen Årets naturvårdskommun	Sveriges naturskyddsförening
	Areal hävdad ängsmark (slåtterängar) (hektar)	Egen statistik
	Areal hävdad våtmarksbete (hektar)	Egen statistik
	Andel skogsmark som skyddas som naturreservat	Egen statistik
	Bekämpning av invasiva arter har skett enligt beslutad handlingsplan för bekämpning av invasiva arter	Egen statistik
Giftfri miljö	Mängd hushållsavfall (kg/inv)	SRV Återvinning AB, Kolada nr U07801
	Andel ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter	Miljöbarometern. Ekomatcentrum, Kolada nr U07514 Måttet för SOF:s/BUF:s del är baserat på SOF:s/BUF:s leverantörsstatistik.
	Invånarnas nöjdhet med eller missnöjdhet med hur avfallshanteringen fungerar i kommunen	SKR:s undersökning Kritik på teknik
	Insamlat förpackningsmaterial per capita (kg)	FTI

Attraktiv arbetsgivare

Nämndmål	Mått	Källa
Aktivt medarbetarskap	Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet)	Medarbetarundersökningen
	Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet) Huddinge kommun	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivation	Medarbetarundersökningen, Kolada nr U00210
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivationsindex, Huddinge kommun	Medarbetarundersökningen
Aktivt ledarskap	Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet)	Medarbetarundersökningen
	Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet) Huddinge kommun	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskap	Medarbetarundersökningen, Kolada nr U00202
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskapsindex, Huddinge kommun	Medarbetarundersökningen
Goda förutsättningar	Prestationsnivå (sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra)	Medarbetarundersökningen
	Prestationsnivå (sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra) Huddinge kommun	Medarbetarundersökningen
	Hållbart medarbetarengagemang (HME - organisationens och chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang) - Totalt	Medarbetarundersökningen, Kolada nr U00200
	Hållbart medarbetarengagemang (HME - organisationens och chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang) - Huddinge kommun	Medarbetarundersökning
	Sjukfrånvaro (total)	Huddinge kommun (LIS)
	Sjukfrånvaro (total) Huddinge kommun	Huddinge kommun (LIS)
	Korttidssjukfrånvaro (1-14 dagar)	Huddinge kommun (LIS)
	Korttidssjukfrånvaro (1-14 dagar) Huddinge kommun	Huddinge kommun (LIS)
	Långtidssjukfrånvaro (över 180 dagar)	Huddinge kommun (LIS)
	Långtidssjukfrånvaro (över 180 dagar) Huddinge kommun	Huddinge kommun (LIS)
	Antal anställda	Huddinge kommun (LIS)
	Antal anställda chefer	Huddinge kommun (LIS)
	Personalomsättning (exklusive intern rörlighet) ack	Huddinge kommun (LIS)

Sund ekonomi

Nämndmål	Mått	Källa
Budgethållning	Budgethållning, resultat	Huddinge kommun (LIS)